

Депутат — норуот итэҕэллээх киһитэ

Николай Румянцев : « СҮӨҥҮГҮТҮН-АСКЫТЫН ЭНЭРГЭ ЫКСААМАН... »

Олох биир кэм устар курдук. Ол эрэн кэнники кэмгэ аан дойдуга, Арасыйыага улахан уларыйыылар буолан эрэллэр. Ол улаһыа «Кризис» дьэ бу «Кризис» үөдүйүүбүттэн саҕаланна. Ону биһиги тыа дьонно оччо аахайбаппыт эрээри, биһиги да олохпутугар ол биллэрэ буолуо. Холобура, сыана үрдүүр, кредит бырыһыана эмиэ да намтаабыт курдук. Быһаччы эттэххэ, өйдөмөт түгэн элбэх. Биһиги Ил Түмэн депутата Николай Иннокентьевич Румянцевы көрсөн баар балаһыаньаны сырдатаан кэккэ боппуруостарга эппиэттиригэр көрдөстүбүт.

— Кризис туһунан балаҕа элбэхтик этиллэр, суруллар даҕаны. Ол эрэн тыа дьонугар бу туһунан толору өйдөбүл суох. Хаһнаас, пенсия кэлэрин курдук кэлэр, туох да уларыйы баара биллибэт. Николай Иннокентьевич, эн политика үөһүгэр сылдьар киһи бу туһунан тугу этиэн этэй?

— Кризис бүгүн биһиэхэ Саха сиригэр улаханник биллибэт курдугун иһин үп-харчы кризисэ үөскээбитэ аан дойду бары дойдуларын экономикаларыгар улахан охсууну онордо. Ол курдук АХШ, Европа дойдулара, Япония курдук күүстээх экономикалаах судаарыстыбалар онорон таһаарыылар мөлтөөтө. Биһиги дойдубут экономикага эмиэ биллэр тыа дьонно. Ол курдук онорон таһаарыы таннары түһүүтэ салтана турар. Үлэтэ суох буолуу ахсаана официальной дааннайдарынан 7 мөл. тийиэ. Арасыйыа сүрүн итэҕэһэ, киһи сир баайын суотугар олооро буолар. Ол курдук биһиги дойдубут экономикага ордук нефть сыанатыттан тутулуқтаах. Урут да онук этэ, билигин да онук. Ол аата онорон таһаарыы Арасыйыага олох намыһах таһымна турар. Үйэ саҕаланыабыттан 2008 сылгы дьылы нефть сыаната мунутуурдук үрдүү сырытта. Ол курдук 90-с сылларга баррель нефть

сыаната 8-12 долларга дьылы түспүт буоллаҕына, 2007-2008 сылларга баррель нефть 144 долларга тийэ сырытта. Ол иһин бу сылларга Арасыйыа элбэх үптэммитэ. Аңардас нефть атыытыттан 600 млрд курдук хаһаас харчылааммыпыт. Билигин нефть сыаната түһэн балаһыаньа мөлтөөтө. Өскөтүн нефть сыаната баррель иһин саатар 70 долларга дьылы өрө тахсыбатаҕына, ол хаһаас харчыбыт бүтүөҕэ. Саха сирэ эмиэ сир баайын суотугар олоробут. Билигин АПРОСА-тан киһир үп кыччаан бюджетпит балаһыаньата түөрэккэй соҕус.

— Тыа сирин инники дьылбата, кризис киһи кытта сибээстэн эттэххэ, хайдах буолуой? Кэлэр кэмнэргэ хайдах даһанан олооробут ордук буолуой, биһиэхэ тыа дьонугар?

— Үп-харчы өттүгэр тыа сирин улуустара улахан дотацияга олоороллор. Онон тыа сирин олоҕо сүүс бырыһыан кэриэтэ республикага балаһыаньа хайдах буоларыттан тутулуқтаах. Ааспыт үптээх-харчылаах кэмнэргэ тыа сиригэр онорон таһаарыы эйгэтин сайыннарыыга улахан хамсааһын тахсыбата. Дьининэн, судаарыстыба тыа сиригэр кыра бизнес сайдарыгар улаханник көмөлөһүөхтээх этэ. Тыа сиригэр олоор биир дойдулаахтарбар этиэм этэ, сүөһүгүтүн-аскытын харыстаан, элбэтэ сатаан, олох кыаммат да түгэн кэллэбинэ эһэргэ ыксаамаан. Ас-үөл хаһаан баар ыйытыктаах буолар. Билигин Саха сирэ тастан киһир бородууктанан хааччыллан олоор. Ол иһигэр үүһүт, эппит эмиэ. Биллэн турар, Саха сиригэр тыа хаһаайыстыбатын тутан олоору, сайыннарыы турар сыаната олус улахан. Ол эрэн нэһилиэнньэ киһи бэйэтин сирин уотун аһылыга доруобуйага туһалааҕын, экологическай

өттүнэн ыраас буоларын өйдөөн ээр. Онон бэйэбит бородууксуй-абытыгар ыйытык улаатыаҕа. Сыйыа атын да сирдэргэ Саха сирин сылгытын, ынаҕын этэ, балыга, сирин аһа амтаннаабын билэн иһиэхтэрэ. Онон тыа хаһаайыстыбата хаһаан баар биһиги сахалар олохпут тутула буола туруоҕа. Иккиһинэн, улахан болҕомтону туризм сайдарыгар,

баран балыктыахха да сөп.

— Намтар биһир кизэн туттарбыт — автобус сырытыа чөлүгэр түспүтэ буолар. Автобустар улуус нэһиликтэригэр, куоракка быспакка сылдьаллар. Онон нэһилиэнньэ улаханник абыранар. Ол эрэн сыана бары салаага үрдүү турарынан автобустарга эмиэ үрдүүн сөп диэннэ тугу этиэн этэй?

дьон айылҕага сынныалаҕар ууруохха наада. Ол курдук биһиги дойдубут аан дойду тыгытылыбатах айылҕа миэстэлэриттэн биридэстэрэ буолар. Ураты кэрэ уонна аан дойдуга суох айылҕалаахпыт. Үлэтир киһи сынныалаҕа наадыйар. Ордук билигин олох дохсундук сайдар кэмигэр. Биһиги намтар куораттан чугас сытар сирдээх уоттаах улуус буоларбыт быһытынан ити хайысхага ыкса ылсан үлэлэһиэхпитин сөп этэ. Дьининэн, кыанар киһи үлэли сорунаҕына үлэ олох суох буолбатах. Биригээдэ тэринэн хоту

— Автобус сүрдээх алдьаһымтыа уонна уматыгар ороскуоттаах транспорт. Ол иһин автобус бастайааннай сырытыын уйунар олус ыарахан уонна ночооттоох. Холобура, автобус биһир көлүөһэтин сыаната Саха сиригэр 7 тыһ. солк. Күн айы айанга сылдьар автобус көлүөһэтэ 3 ыйынан элэйэр. Оно атын сапчаастарын, уматыгын онтон да атын ороскуоттарын эбэн кэбис. Аны бириэмээн сылдьар буолан ордук кыһынгы өттүгэр куруутун толору айаанаабаттар. Сарсыарда 7 чаастаах уонна эбиэттэн ки-

эһэни автобустар сороҕор кураанах кэриэтэ айанныллар. Маны барытын «Айантранс» уйунар кыаҕа суох. Ол иһин «Колми» фирма уонна «Лена» кафе көмөнү онороллор. Ону таһынан улуус бюджеттэн кыра да буоллар эмиэ үп көрүллэр. Атын улуустар ол иһин билигин даҕаны автобустар сырытыларын чөлүгэр кыайан түһэрбэккэ олоороллор. Билигин кэмгэ кэли-бары элбэҕи быһаарар. Бүгүндү күнгэ Намта автобус сырытыын сыаната республикага саамай чэпчэки. Ол дьонсэргэ элбэхтэ кэлэн-баран араас боппуруостарын быһааралларыгар көмө буолар. Мин Нам нэһиликтэригэр дьон айанга олус эрэйдэнэлэрин билэр буоламмын уонна урут быыбар иһинэ нэһилиэнньэттэн элбэх этии кирибитин быһытынан автобуу сырытыннарыыны социальная бырайыак быһытынан саҕалаабытын. Онон күүһүм кыайарынан дьон чэпчэки сыанага айанныыр усулуобуйатын тутта сатыам.

— Манчаары ооньууларын түмүктэринэн туох санаалааххын?

— Манчаары ооньуулар кэнники кэмгэ дьон интэриэһин, болҕомтотун улаханник тардар буолдулар. Күрэхтэһиилэр Саха омул национальной көрүннэргэ спорупт сайдытыын сүрүн кэрэхэлээччилэр буолаллар. Ону бу ооньууларга Европа таһымнаах спортсменнар кэлэн кыттыбытара туоһулуур.

Хомойуох иһин, мин бу ооньуулар кэмнэригэр үлэбинэн Москвага сылдьар буоламмын күрэхтэһиилэри көрбөтүм. Алта иһигэр кирибит улуустары ылар буоллаҕа, ити бары спорду өрө тутар, урут-уруккуттан инники кэккэҕэ сылдьар улуустар буолаллар. Холобура, чурапчылар хас дэриэбинэ аайы өссө сэйбэскэй кэмнэр саҕаттан спортсаалалары нэһилиэк күүһүнэн туталлара. Онтон биһиги улууспутун ылар буоллаҕа, дьининэн, ылыр оччо мөлгөх буолбатах буолуохтаахпыт. 34 сыллааҕыта бу ооньууларга 3-с миэстэ буола сылдьыбыппыт. Биллэн турар,

(Бүтүүтэ. Иннин 1 стр. көр)

Ол курдук, Хамаҕаттаҕа үүтү переработкалыыр (астыыр) сыах тутуллара былааннанар. Урут Хамаҕаттаҕа оҕуруот аһын тутта тоҕорон кэнсиэрбэлиир сыаҕы тутуу саҕаламмытын саҕабаатахпыт, билигин хайаан да тутан туһаннахпытна сатанар.

5. Тыа хаһаайыстыбатын аныгылыы промышленнай объектарыгар үлэлиэн баҕалаах ыччаттарга анаан 1 Хомуस्ताахха олоор комплекс тутуллара былааннанан, үбүлэниитэ саҕаламмыта. Манна олоруон баралаахтарга анаан аныгы промышленнай теплицалары уонна сүөһү иитэр производственной комплекстары тутан үрдүк хамнастаах үлэ миэстэлэрин таһааран, тыа хаһаайыстыбатын сайыннаран киһи олохтоох дьонго, ыччаттарга төһө кэскиллээх буолуо этэй.

6. Биллэрин курдук, тыа хаһаайыстыбатын бары салаалара олус элбэх отходтоох буолаллар, ону сайдыылаах дойдугар переработкалаан эбии дохуот ылаалар, сүрүн производстволарын себестоимонун кыччаталлар. Биһиги Наммытыгар итинник технологиялары киллэрэбит тоҕо сатанна суоҕай?

7. Тыа хаһаайыстыбатын бородууксуйатын харайар хранилищелары тутууга билигиниэ туох да онгоуллубат, манна олус элбэҕи сүүйтэрэбит.

Аныгы тыа хаһаайыстыбатын производствотын комплекснайдык, ол аата : сүөһү аһылыгыттан саҕалаан, иитиититтэн, сүрүн бородууксуйатын— үүтүн, этин астааһынан бары отходтарын переработкалаан туһаҕа таһаарыыны аныгы промышленнай төрүккэ тирэҕирэн сөргүтүү, сайыннары концепциятын ылынан улууспутугар олоххо киллэрдэхпитинэ, маннь объектарга үлэтир дьон

Мин манньк этиилээхпин

ДОЙДУБУТУН ХАЙДАХ САЙЫННАРЫАХХА?

олохторун усулуобуйата тупсарыгар хайаатар да тиэрдэ дьээн бигэ эрэллээхпин.

Бэйэбит манньк ылсан үлэлэбэтэхпитинэ, Президент, республика салалтата Наммытыгар ыытар үлэтин өйөөбөтөхпүтүнэ, сирбитин, айылҕабытын көдүүстээхтик туһамматахпытна, бэйэбит билэргит курдук, тыа хаһаайыстыбатын сайыннаран, онтон барыс ылар баҕалаах баай дьонно кэлэллэрэ саарбаҕа суох.

Кинилэр Россияга эстэн ээр дэриэбинэлэри, урукку холкуостары, сирдэрин атыылаһан ылан араас хайысхалаах агрокомплекстары сайыннара сылдьаллар, баайдарын хангатааллар, оттон дьоннорун үлэлэттэхтэринэ махтал, ол туһунан хаһыаттарга, телевизорга кэпсэбиттэрэ ыраатта, бары билэ-көрө сылдьабыт.

Тыа хаһаайыстыбатын сөргүтэр уонна сайыннаран концепцияны, биһиги усулуобуйабытыгар олоххо киллэрэри мэйһидир туох баарый?

1. Сир барыта кэриэтэ бытарыан чааһынай бас билиигэ үлэлһиллэн бүттэ, сүөһү уонна сылгы эмиэ үксэ чааһынай бас билиигэ сылдьар. Оттон кыра сиргэ уонна аҕыах сүөһүлээх чааһынай хотонно промышленнай механизация ситиһиллэрин киллэрэр кыаллыбат суол.

2. Чааһынай бас билээччи интэриэһин кытта уопсай бас билии интэриэһин сөп түбэһинэрэр олус күчүмэҕэй. Ол иһин кооперация дьон өйдөбүлгэ, ол аата баайы-дуолу, сир, харчы-

ны, уопсай күүһү холбоон үлэлиргэ дьону түмэр олус ыарахан. Хайыахпытый, тыһыынчанын сыллар устата, алаастарынан бытарыан, бэйэ эрэ күүһүнөн тыһынаах буолар туһугар олоорбут омул буолаахпыт эбээт. Биһигини ким даҕаны таһыттан кэлэн, сөриллээн, түмсөн көмүскэнэргэ үөрэппэтэх эбиттэр. Онон бэйэбит өйдөөн түмсүөхпүтүн наада.

3. Аныгылыы промышленнай агрокомплекстары тутарга үтүмэн үп наада, ол бытарыытыт кэтэх хаһаайыстыбаларга суох, онон бу боппуруоска судаарыстыба сун моонньугар эрэ эрэнэргэ тийэбит.

Көстөрүн курдук, тыа хаһаайыстыбатын сөргүтүү уонна сайыннары концепциятын олоххо киллэрэргэ ирдэниллэр сүрүн төрүттэр — сир, сүөһү, сылгы үлэһит дьонно баар, оттон үп-харчы судаарыстыба баар.

Чааһынай хаһаайыстыбанан дьарыктанар дьон дохуоттарын үрдэтэн, олохторун усулуобуйатын тупсаран, билигин кэмгэ сөптөөх, аныгылыы киһи олоһун олоруохтарын баҕараллар уонна ол туһугар үлэлиллэр, саамай сөптөөх айылҕа сүрүн сокуонун тутуһаллар, оччоҕуна эрэ киһи аймах сайдыахтаах.

Оттон судаарыстыба, хас бири-ди киһитэ кыахтаах, үчүгэй олохтоох буоларыгар дьулуһар, оччоҕуна эрэ судаарыстыба бигэ туруктаах, сайдыылаах, тулхадыйбат көмүскэллээх буолуон сөп, ити эмиэ айылҕа сүрүн сокуона.

Аңардас баай олигархаларга эрэнэр адьас сатаммат, төһө

да кинилэр үтүмэн үптээхтэрин иһин, ахсааннара аҕыаһынан, судаарыстыба көмүскэлэ, сайдар уонна туруктаах буолар төрүтэ буолбатахтар, ыксаллаах кэмнэргэ баайдарын илдэ атын дойдугарга күрөөн хаалар үгэстээхтэрин киһи аймах историята кэрэхэлиир. Бэйэлэрэ да, оҕолоро да сөриигэ кирибэттэр, боростуой киһи хаана тохтор.

Ол курдук, билигин бэйэлэрэ тэрийбит финансовый кризистэрин кэмигэр дойдугарыгар уонна кинилэри байытар үлэһит дьонноругар көмөлөһөр онугар, производстволарын тохтотон, үлэһитэрин үүртэлээн судаарыстыба моонньугар анһан кэбиһэллэр, ороскуоттарын аччаталлар, эбии көмө харчы көрдүүллэр.

Көстөрүн курдук, үлэһит дьон уонна судаарыстыба интэриэстэрэ биһир: бигэ туруктаах буолууну ситиһии, оттон олигархалар интэриэстэрэ атын, олоор судаарыстыбаларын да, кинилэри байытар үлэһитэрин да интэриэстэрин аахсыбакка бэйэ эрэ баайын хангытыга дьулуһуу буолар.

Онон Нам сиригэр тыа хаһаайыстыбатын сөргүтүү уонна сайыннары концепциятын олоххо киллэрээни, үлэһит киһи уонна судаарыстыба интэриэһин сатаан ситимнээтэххэ эрэ ситиһээххэ сөп дии саныбын.

Ол инниттэн Нам улуһугар акционернай уопастыба сокуоннарынан салайтаран «Агрохолдинг» дьон тэрилтэни тэрийиэххэ сөп этэ.

Бу «Агрохолдинг», билигин

баар тыа хаһаайыстыбатынан дьарыктанар бары тэрилтэлэри холбоон, онно эбии толору механизациялаах аныгы хотоннору, промышленнай теплицалары, хранилищелары, ылылыбыт бородууксуйаны переработкалыыр, отходтары туһаҕа таһаарар объектары уонна үлэһиттэргэ олоор дьизэлэри тутан, тыа хаһаайыстыбатын кэлим сайыннарыыга үлэтирэ буоллар, чааһынай бас билээччилэр сирдэринэн, сүөһүлэринэн, сылгыларынан, эдэр дьон үлэтир дьобурдарынан кыттыһыа этилэр дии саныбын.

Республикага манньк акционернай уопастыбалары тэрийии уопута баар.

Атын да сайдыылаах дойдугар тыа хаһаайыстыбатыгар судаарыстыба көмөлөһөн үрдүк таһаарымтыалаах аграрнай производственной тэрилтэлэри тэрийэн дойду продовольственной боппуруоһугар атын дойдугартан тутулууга суох буолар политикатын быһаараллар, куттал суох буолуутун хааччыйаллар.

Мин санаабар, Нам улуһун сирэ-уота, суола, куораттан чугаһа, үлэһит дьоннооҕо, Президент ылынаҕына, тыа хаһаайыстыбатыгар ыытар политикатын: аныгы наука уонна промышленность бэрэбэркэлэммит технологияларыгар тирэҕирэн, тыа хаһаайыстыбатын сөргүтүү уонна сайыннары концепциятын бастаан Нам сиригэр боруобальырыгар, кэлин республикага тарҕатарыгар олус табыгастаах.

Бу концепция ылыныллан олоххо кириэрэ сөптөөх, дьонно-сэргэҕэ туһалаах буолуу дии санаатахытына, эбии этии киллэрэн, сүбэ-ама биэрэн, ситэрэн онорорго көмөлөһөрүтүгэр көрдөһөбүн.

С.И. ТОСКИН,
улуус сүбэтин депутата

Манчаары оонньууларын түмүктэрэ улууска спорт сайдыта оччо улахаана суох таһында туралларын көрдөрүлөр. Онон бу салаага үлүсүлүлүхтөөрүө кэстэр. Спорт маассабыдык сайдарыгар онно сөптөөх өй-санаа үөскүөн наада. Холобура, улуус салалтата Манчаары оонньууларын Намна ыыттарар туһугар саамай сөпкө туруоруста. Өссө А. Ядрев саана бу боппуруоска намнар туруорса сылдьан баран кыайбатахпыт. Биһиги Ньургун Тимофеевтын эмиэ бу боппуруоска Президенттэ сурук суруйан кирсэн көрдүбүт. Ол эрэн Манчаары оонньуулар биһиэхэ ытыллыбат буоллур, онно спорт сайдытыгар болжомто мөлтүөхтээх диэн буолбатах. Төттөрүтүн Нам улуугар спорт сайдыта күүһүрэрин туһугар үлэлэһиэххэ наада. Ордук, эпитим курдук, өй-санаа өттүгэр. Спорт сайдыта бу көр-нар, күрэхтэһии эрэ буолбатах. Спорт киһи олоһор, эт-хаан, өй-санаа сайдарыгар олус элбэҕи биэрэр. Намна спорт сайдарыгар олохторун анаабыт, энтузиаст дьон аҕыйаа суохтар этэ. Кинилэр кырыйдылар. Билигин эдэр дьон спорт сайдарын, олохпут аргыһа буоларын туһугар үлэлиир кэмнэрэ кэллилэр.

— Ил Түмэн сыл анардаах үлэтин үмүрүттэ. Балачча кирсиилээх, түһүүлээх-тахсылаах үлэ-хамнас ааста быһылаах дуу?

— Быйыл саас Ил Түмэн үлэлэбитэ 15 сылын туолла. Оччо улахаана да суох болдох буоллар, улахан хамсааһыннар буолан ааспыт кэмнэрэ. Бу аасты сыл анарынаабы кэм уратытынан ордук федеральной сокуоннары кытта үлэ буолар. Ол курдук Саха сирэ Арасыйыа субьёга буоларынан сибээстээн уопсай федеральной төрүккэ олоһуран сокуон оҥоһуллар. Уопсайынан ылан көрөр буоллахха, сыл анарын устата уопсайа 313 нормативнай акта уонна 73 сокуон ылынылына. Ол иһигэр социальнай политика салаатыгар 33 нормативнай правовой акта ылылына, ол иһигэр

11 сокуон быһытынан. Государственной салайыы уонна Конституция боппуруостарыгар 38 нормативнай акта, онтон сокуона 13, бэйэти салайыыны уонна экономика 30 — 3, тыа хаһаайыстыбата, айылҕаны туһаныы, сир боппуруостара 20 — 7, айылҕаны харыстааһын 4 — 3, культура, наука, үөрэхтэһин, доробуһа харыстабыла 26 — 12. Ити нэһилиэнньэ ханнык салаага ордук болжомто уруулларыгар өйдөбүл ылын диэн анан сыһпаралары эттим. Политическай өттүнэн ордук биллэринэн республика Президентэ В. Штыров уонна Ил Түмэн председателэ В. Басыгысов көбүлээһиннэринэн Саха республикатын Конституциятыгар уларытылары киллэри буолар. Бу боппуруос федеральной уорганнар уонна прокуратура ирдэбиллэрин туруорулунна. Манна бири бэлиэтиир сөптөөх. Уларытылары киллэригэ төһө да федеральной ирдэбиллэргэ сөп түбэһинээр үлэ барытын үрдүнэн Саха республикатын государственной туһунан өйдөбүл уларыбата.

Элбэх уларытылар бюджет эйгэтигэр ылынылылар. Ол курдук финансовый кризис бэйэтин ирдэбиллэрин туруорар. Этэн аһарытым курдук сүрүн нолуогу төлүүр хампааньалартан нолуок кириитэ аччаата. Онон бюджет дефицитэ улаатта. Ол да буоллар тыа хаһаайыстыбатыгар үп көрүллүүтэ ачыыа суоҕа. Бу чааһыгар депутаттар испитигэр улахан хайдыһы тахсыбата. Ол эрэн сорох түгэннэргэ сөп түбэһиспэт өй-санаа элбэх. Уопсайынан хаһан баҕар, туох баҕар бэйэтин көмигэр сөп түбэһэн барар. Ил Түмэн да үлэтэ ол бэрээдэгинэн устар.

— Николай Иннокентьевич, кэпсээниг иһин улахан махтал. Аны даҕаны республикабыт политической сонуннарыттан, буола турар балаһыаньаны билсиппинэрэ, олохпутгар субьёга биэрэ тураргар баҕарабыт.

Кэпсэттэ В. РЫКУНОВА

Ыччат айар, кэрэҕэ дьулуһар

«ХОТУГУ СУЛУСТАН» — КЫАЙЫ КЫНАТТААХ

От ыйын 7-12 күнэригэр республикатааҕы XIII «Хотугу сулус» телевизионнай куонкурс СГУ «Сэргэлээх уоттара» культурнай киинигэр буолан ааста. Манна барыта тыһыынча

дипломант урдук аатын сүктэ. «Тайаар» уолаттар триолара (Афанасьев Айтал, Попов Миша, Попов Алексей) — үһүс степеннээх лауреат, «Сыл дебюта» анал номинацияҕа тигистилэр. Соҕо-

Оҕону эстетическай иитиигэ болжомтону ууран, «Радуга» вокальной ансамбля сьылдыбыт оҕолорум кылаас салайааччыларыгар Рожина Марианна Афанасьевна, Петрова Туйаара Николаевна төһүү күүс буолбуттарыгар, күнүстэри-түүннэри таһаарытын тикпит Нам алын сүһүөх оскулатын организаторыгар Ядрихинская Анна Ильинична, гимназия технология учууталыгар Бурнашева Елизавета Семеновна, поварыгар

кэринэ оҕо 27 улуустан кэлэн араас көрүнүгэ күрэхтэстилэр.

Биһиги улууспут оҕолору ырыаҕа, үнкүүгэ, цирковой жанрга, мюодаҕа, фольклору толорууга көхтөөхтүк кытыннылар. Нам алын сүһүөх оскулатыттан уонна Н.С. Охлопков аатынан улуус гимназиятыттан холбоон 26 оҕо ырыа көрүгэр кыттан кыайы үөрүүтүн биллилэр. Улуус гимназиятыттан «Дьулусхан» вокальной ансамбль гран-при хаһаайына буолла, Нам алын сүһүөх оскулатын «Радуга» ансамбля иккис степеннээх

тохтуу толорооччуларга гимназия үөрэнээччилэрэ Дарианна Иванова — I степеннээх лауреат, Алексей Попов — II степеннээх лауреат, Айтал Афанасьев — I степеннээх дипломант буолан үөрдүлөр-көттүлөр.

Оҕолорум сылы быһа утумнаахтык, дьаныһан туран вокальной куруһуогу көтүспэккэ үлэлэбиттэрин түмүгэ куонкурска көһүннэ. Бу биһиги эрэ кыайыбыт буолбатах, куонкурска тэнгэ илии-атах буолан көмөлөспүт төрөспүттэригэр улахан махталбын тиэрдэбин.

Ушницкая Марианна Иннокентьевна, бу оскуолалар салалталарыгар барҕа махталбын тиэрдэбин, үлэлэригэр өссө үрдүк ситиһиллэри баҕарабын.

Оҕону кэрэҕэ-сырдыкка тардыһарга ырыанан-тойугунан угуйуу — бу музыка учууталын сүрүн соруга буолар. Үөрэтэр оҕолорум кэлин үрдүк культуралаах, кэрэни өйдүүр, аһыныгас, үтүө дьон буолуохтара диэн эрэнэбин.

Ньургуйаана СИВЦЕВА, музыкальной салайааччы

Сүгэ кыайбатаҕын сүбэ хотор ЫҤЫАХ КЭННИТТЭН САНААЛАР

Саха омук баар-суох бырааһынньыкпыт ыһыах үгүс тэрээһини эрэйэр, түбүктээх-садыктыах, киэн ис хоһоонноох күүтүүлээх күндү бырааһынньык буолаҕа. Сылын ахсын ыһыахтыыр сир тупсарыллан, кэҥээн, ирдэбилэ үрдээн, улуу дьоннорут үбүлүөйдэригэр түбэһинэрэн ыһыахтар тэриллиллэрэ сүргэни өрө көтөбөр.

Бөтүнгэ буолбут улуус ыһыаҕа Таллан Бүрө 100 сааһыгар ананан, киһи айар үлэтигэр, олоһор сүгүрүйээчилэр ыһыахтара дэммитэ. Паарка саҥардыллан, кэҥэтиллэн, ипподром оҥоһуллан, улуус нэһиликтэрэ парадтаан саҕалаан, историяларын кэпсири түһүлгэ тэрээһинигэр, хорчуопкаҕа элбэх түбүгү көрсөн, активнайдык кыттан ыһыаҕы киргэттилэр. «Норуот күүһэ — көмүөл күүһэ» диэн мээнэҕэ этиллибэт. Сүрүн хамсааһыны нэһиликтэр кулуштарын үлэһиттэрэ сүрүн-көтөн, дьону-сэргэни түмэн тэрийэллэр, бүтүн нэһилиэк аата ааттарыгар үгүс кылааты киллэрсэллэр.

Ыһыахтар кэннилэригэр манньык бэлиэтээһиннэри оҥордум. **Вастаган туран**, түһүлгэлэри көрүү түмүгүнэн сүрүн бириһи массынынан туруоруохха баара. Нэһиликкэ олус наадалаах буолуо этэ. Бу тэрээһингэ нэһилиэк дьонно-сэргэтэ барыта кыттар, «ыалдыар». **Иккиһинэн**, кулууп үлэһиттэрин ыһыахха ахтан аһар товоостоох дии саныбын. Сүрүн үлэни барытын кинилэр тэрийэллэр, наҕараадалыыр да тово сатаныы суохтааҕый? Оттон күрэхтэһиилэргэ былыргыттан ыһыахха мүнэни сүрүн бириһикэ биэрэллэрэ. Былыргыны эргитэ сатыыр кэмгэ ол тово төнүннэриллиэ суохтааҕый? Эбии спонсордар көмөлөһүөхтэрин сөп этэ буоллаҕа.

Бөтүн ыһыаҕар олус эрдэттэн бөх-сыыс, бытылыка арааһа ыһыллыбыт этэ. Ыалдыт да элбэҕэ, бөл, Норвегияттан кытта кэлбиттэр. Биһиги буолабына бөхпүтүн тэбиэли сырыттаһыт. Быраҕар иһит-хомуус, дьааһыктар баалара да, тово онно бырахпакка, ыһан кэбиһэллэрин киһи өйдөөбөт. Туймаада ыһыаҕар да, Бүлүү үбүлүөйдээх ыһыаҕар да итинник ыһыллыы-тобуллуу суоҕа. Инникитин манна сүрүн болжомто ууруллуон наада. Ыалдыт өрүү элбэх буолар.

Бу бэлиэтээһиннэригэрин туох дии саныргытын хаһыат нөҕүө биллэрэллэригэрин, санаа атастатаргытын күүтэбин.

Т. НИКОЛЬСКАЯ

Төрөөбүт тыл сүмэтэ «САТААН» КӨТӨХПӨТӨХ — БУ СЫЫҤА ЭТИИ

Быйылгы сааскы халаан уута оһуоба хайа да дьыллааҕар быстар намыһах ходоһа уута буолла. Айылҕа кыаһын анал прогнозчик дьон кыайыа суохтар эбит. Баастаан утаа муус халын буолан хайтаргы үөскээн аһара улахан уу кэлиэ диэн намыһах сирдээх дэриэбинэлэри куттаабыттар.

Киһи 8 чааска Наммыт телевидениетын бириитигэр халаан уугун кэтээн көрөөччү кэпсири истэн, хата, биһигини ыһа суох диэн үөрэ истэбит. Аны, кэпсээни киһи сахатын тылын өссө да баһылы илик оҕо курдук «уу кыра буолан көмүөл мууһун «сатаан» өрө көтөхпөккө турар» диэн хас күн аайы хатылы турда. Ити курдук оҕолорбуттар холобур буоллахпытына хаһан сөптөөхтүк саҥарарга үөрэниэй? Дьининэн, мууһу өрө көтөбүүгэ күүс наада, сатабыл буолбатах. Онон «уу кыра буолан кыайан өрө көтөхпөт» дэннллиэхтээх этэ.

Бэл биһигини кыра омук диэбэккэ Японияҕа тийэ сахаты тылын үөрэтэр буолбуттар. Онно оҕор «Кыым» хаһыаты ыттаран ааҕар эбиттэр. Оччоҕо бу дьон чугасты биһиги Наммытыгар кэллэхтэринэ ханнык өйдөбүлү ылан барыахтарай, ити курдук «кыайан» диир онугар «сатаан» диэн кэлиили кэбэ турдахпытына?

Н. КОКОРЕВ

АҔЫАХ ТЫЛ МИННЬИГЭС

От ыйын 8 күнүгэр Нам-Дьокуускай маршрутунан сылдьар таксилар (легковойдартан уратылар) мунньахтаан баран пассажирдары 150 солк. сыанаҕа таһарга диэн быһаардылар. Өрөбүл күннэргэ 200 солк. мунньах боротукулланна, кэпсэтигэ кыттыбыт бары таксилар бу быһаарыны олоххо киллэрэргэ мэкитилээн илии баттаатылар. Онон дьону тизийинэн дьарыктанар чааһынай предпринимателлэр нэһилиэнньэҕэ утары баран сыананы биир кэминэн хаалларбыттарга хайҕалаах.

В. РЫКУНОВА

Нэһилиэк — баһылыгынан..

ЫЧЧАТ КӨРӨР-ИСТЭР

Улуус баһылыгын дьаһалын олоххо киллэрэр сыалтан «Хамаҕатта нэһилиэгэ» МТ дьаһалтата дэриэбинэ ортотугар кыра оҕолор сөтүөлүүр сирдэрин ыраастаан, кумах куттаран онорон биэрдэ. Маныаха нэһилиэк сэбиэтин депутата, дьаһалта ыччакка сүбэтин салайааччыта Александр Жирков тэрээһининэн, субуотунньук оҥоһуллан бу дьобус дьаһаны суолтата улахан учуоттаан оҥоһулунна. Манна барыта 6 «Урал» массына кумах тийээн кутулунна. Баайыһап күөлэ диэн миэстэҕэ эбии уу куттаран, кыра оҕолор үөрэ-көтө кумахха таалалаан, чычаас, сөрүүн ууга сөтүөлээн дуоһуя сынныанан астыналлар.

Мин сылдьар кэмэр 10-ча оҕо сөтүөлээн көччүө сылдьаллара. Кинилэртэн биридэстэрин Алгыс Васильев диэн 6 саастаах оҕону кытта кэпсэппипэр:

«Манна сөтүөлүүр сир баара наһаа үчүгэй», — диэн астыммытты хардарда. Эбээлэр, ийэлэр кирир-тахса ыччаттарын хонтуруолуу сылдьалларыгар олус табыгастаах, сүтүктээх оҕолорун үгүс түбүгэ суох мантан «сылгылаан» булаллар.

Сөтүөлүүр сиргэ Саха республикатын былааҕа сиккиэр тыалга тэлимнир. «Оҕо сөтүөлүүр миэстэтэ» диэн сурук ыраактан хараха быраҕылларды ырылыһан көстөр. Бөх-сыыс харайар туспа миэстэ баара эмиэ табыгастаах. Баһылык А.Г. Дунаев кириэн көрө сылдьан: «Кумах эбии аҕалыһыбыт, ноһуспут оҥоһулунна эбии уу куттарыһыбыт», — диэн өссө да астымматах харыһан көрөн-истэн табыста. «Биһиэхэ бу иккис оҥоһуулаах миэстэ буолар, — диэн салгыы кэпсири Александр Григорьевич. — Маны таһынан «Лингва» саха-французскай лааҕыра күрүөлээх-хаһаалаах эмиэ анал сөтүөлүүр миэстэлээхпит».

Хамаҕаттала дьаһалталара маны сэргэ Россияҕа Ыччат сыла биллэриллибитинэн сибээстээн дэриэбинэ ыччаттара дьарыктанар, иллэн кэмнэрин туһалаахтык атаарар миэстэлэрин — спортивнай площадканы оноро сылдьар. Бу үлэни Н. Габышев аатынан спорт дьэтири директора, улуус мунньаһын депутата, гирирээ спорт маастара П.Г. Иванов сүрүннүүр. Павел Гаврилович Бүлүүгэ соторуулаахтык түмүктэммит Манчаары оонньууларыгар кыттан гириэни өрө анньыба үрүн көмүс мэтээллээх эргиллибит ыччаттарга тыһынаах холбоурунан буолар. Билигин площадка күрүөлөн-хаһааланан, кыраскалыыр үлэлэрэ ытылла тураллар. Манна сүрүннээн ыччаттар бэйэлэрэ үлэлэһэллэрэ кэрэхсэбиллээх.

Григорий ЭВЕРСТОВ

Хаартыскаҕа: Баайыһап күөлүнээҕи оҕо сөтүөлүүр миэстэтэ

Күннэтэ көрөр дьоммут

Попов Семен Дмитриевич (Сизэнкээбий) Хатырык нэһилиэгэр Барыласка «Түбүк суусуу ообут» дьин эһэтэ...

ниги эдэр уолаттар, кыргыттар, мин даҕаны, Кыайы туһугар бэйэм тус кылаарым киллэр...

Сизэннэ уол кыра сааһыттан афатын кытары күһүнү бурдук быстарытыгар 4 аттаах «Самовязь» дьин түүтэхтиир иннигэр...

Сэри саҕаланыа-быттан биһиги уолаттар колхоз сыгылары армияга хомуйтаран ыттаралларыгар Намга...

Сэри кэннэ, 1950 с. Семен Дмитриевич

Ыччат айар, кэрэбэ дьулдуһар...

БАҒА САНААЛАРА ТУОЛЛАР ХАННЫК

(«Бэйэн сулускун умат!» лаабыр үлэтиттэн)

Сыл айы самаан сайыммыт барахсан хас биридди саха киһитигэр умнуллубат, ураты түгэннэри бэлэхтииринэн биллэр.

Аҕыйах сылтан бэттэх Нам улууһугар оскуола үөрэнээччилэригэр анаан сыннаһаны уонна билии-көрүү аартыгын, кинилэр киһи быһыытынан сайдыыларыгар анаан сайынгы лаабыры олус кыһаллан уонна табыллан тэрийэр буоллулар.

МАЙГЫЛААХ БАСТЫҢА, ҮЛЭҢИТ ТУЙГУНА

арда күн тахсыабыттан киэһэ ходуһага сиик түһүөр дьэри оттоһон улахан дьону тэннэ эрэй бөҕөнөн борбуйун көтөхпүт.

1941 с. Аҕа дойду сэриитин саҕаланытыгар уон икки саастаах Сэмэн (Сизэнкээбий) уол сэриигэ барааччылары тэлиэ-гэлээх атынан Нам селотугар, онтон төннөн иһэн нефтөбазаттан тимири уһааттарга трактордарга кыраһыын тийээн Хатырыкка аҕаларын, ол сағана сэриигэ барааччылар аны дойдуларыгар төннүбэттарин сэрэйэр курдук, олус айманан айанныыллара, ытаһаллара дьин кэпсиир.

мэччирэн сиринэн толору хааччыллыбыларын ситиспиһит. Ол курдук кинини кытары бастакы кырдыаҕас көлүөнэ трактористар үлэлэспиттэрэ: Марков И.И., Куличкин С.С., Сивцев А.П., Дмитриев П.С., Азаров К.К., ол кэннэ арыый эдэр көлүөнэ: Олесов М.Л., Саввинов И.И., Иванов Н.Е., Иванов Н.Н., Говоров В.Е., Контоев Н.А., Колодезников Д.

Семен Дмитриевич биригэ төрөбүттэрэ Вера, Ньюкулай (Чукурай) бары төһүү үлэһиттэр этилэр. Икки аччыгы бырааттара-Иннокентий Дмитриевич өр сылларга «Якутскокомбинатка» кылаабынай инженеринэн, онтон Алексей Дмитриевич Саха республикатын сирин комитетыгар тэтимнээхтик солбуйааччы председателинэн үлэли сылдьаллар.

Сэмэн биэс оҕолоох, сэттэ сиэннээх, үс хос сиэннэрдээх. Кинилэр бары бэйэлэрин оҕолорун аҕаларын, эһэлэрин курдук, үтүө суобастаах, үлэһит дьон буолар тыһыныгар уһуйаллар, ииттэллэр.

Отуттан тахса сыл аныгы үйэ тимири көлөтүттэн илиитин араарбакка трактористаан, оҕо сааһын таптап «Сизэнкээбий» дэнэр аатын курдук, олус сэмэйдик, үтүө суобастаахтык үлэлэһиттэ Намын улууһун салалтатынан манньк бэлиэтэммиттэрэ: 2008 с. МТС тэриллэбитэ 75 сылын бочуоттаах бэлээнэн; «Тыа хаһаайыстыбатын ветерана», «Нам улууһун Ытык киһитэ».

Семен Дмитриевич от ыйын 28 күнүгэр 80 сааһын томточтууларыннан, Хатырык нэһилиэгин биригэ ыттыктанар нургуун үлэһит уолун, үйэлээх сааһыгар күөх оту тосту үктэбэччү, сэмэй майгытынан, бар дьону-гар үтүө сыһыанынан, борбуйун көтөүбүтүтэн Аҕа дойду сэриитин кэминээби ыарахан, аас-туор аччык кэмнэри, өрө күүрүүлээхтик, чиэстээхтик үлэлээн Кыайыны уһансыбыт, Намын улууһун кэлэр кэскилин түстэспит ытык бочуоттаах убаастабыллаах кырдыаҕасытын итиитик-истигник эвэрдэлибит!

Оҕолорун, сиэннэрин тапталларынан угуттанан кинилэри өссө да үөрдэ-көтүтэ уһунук олоҕо дьин истиг санаабытын тиердэбит саха саарыныгар, киһи кэрэмэһигэр Семен Дмитриевичка.

В.Н. ЛУКИНОВ, сирин оҕорууга, туһаныыга биригэ алтыһан үлэлэспит үлэ, компартия ветерана, Нам сэл. (Төлөбүрдээх төрүөккэ бэчээттэнэр)

этилэр, араас туһалаах сүбэлэри-амалары биердүүлэр. --Оҕолор бары Нам улууһун нэһиликтэригэр кэллилэр дуу, эбэтэр атын улуустартан эмиз бааллар дуу?

--Салбан, Хатырык, Аппааны, Никольскай, 1 Хомустаах нэһиликтэригэр, Нам селиэннэтиттэн, Дьокуускайтан кэллилэр. Өссө Орто Халыма улууһунтан Дьокуускайга «Хотугу сулус» ырыа кункуруһугар кытта кэлбит Айыына Сибирякова дьин оҕо кэлэн сырытта. Онон, инникитин өссө да кэнээн, сайдан иһиэхпит дьин эрэнэбин.

--Нелли, бүтүн лаабыры аһан үлэлэтин син биригэ элбэх үлэтэ, сыраттан тахсар. Эйигин ким өйөөтө?

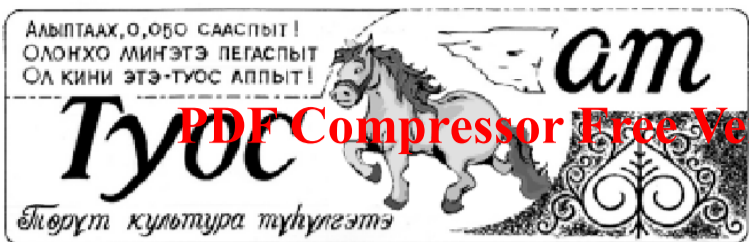
--Түгэнинэн туһанан, А.М.Шестаков аатынан култуура киинин дириктэригэр Вера Васильевна Колпашникова лаабырым оҕолоро манна кэлэн дьарыктаналларыгар усулуобуйа тэрийбитигэр дириг махталбын тиердэбин. Ону таһынан үөрэх уонна култуура управлениетын үлэһиттэригэр, «Сека», «Коника» маҕаһынарга көмөлөрүн иһин күүскэ махтанабын.

--Аны сотору кэминэн эдэр ыччакка аналлаах лаабыр аһылларыг былаанныгы. Бу туһунан аны ааҕааччыларга билиһиннэриг дуо?

--Атырдьах ыйын 1 күнүттэн бырайыакпыт иккис сезона аһыллыа. «Бэйэн сулускун умат» бырайыак аны 16-35 дьэри саастаах ыччакка, эдэр дьонго ананан ытыллыа. Түмүктүүр гала-кэнсизери атырдьах ыйын 14 күнүгэр оҕоруохтут. Манна ыллыан баҕарар дьону вокалларын сөпкө туруоруохтут, итинэн аан бастакынан кэпсэти жанра баар буолуоҕа. Эбии хореография, пластика, сценической маастарыстыба, саха эстрадатын ырыаһыттарын маастар-кылаастара ытыллыахтара. Оттон куластарын тональностарын түһэригэ, тупсарыыга Алик Григорьев музыкальной студията көмөлөһүөҕэ. Түмүккэ, бырайыакка саамай дьобурудаах, талаанын өссө сайыннарыан баҕалаах, атыттаран быһааччы чорбойор киһини кытары биһиги салгыы үлэлэһэр, кинини киэн эйгэҕэ таһаарар сыаллаах үлэлиэхпит.

Н. Протопопова -Натали.

Хаартыскаларга: биһиги Неллибыт Голливуд сулуустарыттан хаалсыбат курдук. Оттон эн?...

ЫТЫКТАБЫЛЛААХ ХАҢЫАТЧЫТТАР!

Бу хас да автордар кинигэлэриттэн бүгүннү күнгэ сөп түбэ-хэр өрүттэрин устан ылар курдук наардаан туһаным. Суверенитеппыт, ийэ айылдабыт, ону тэнэ хостонор баайбыт былдыамытын бары билэбит. Ордук чуолаан, саха итэҕэлэ Үрдүк Айы-ылар саха аймаҕын быһаабыттарын, күн-дьыл инникитин хайдах буолуохтааҕын сэрэппитин аныгы дьонно санатыы быһытынан көрдөрүллэр.

Билингги эдэр дьон былдыргыны олох аахайбаттарын сөбөбүн. Быыс булан урукку суруктарбын таһааргыт иһин улахан баһыбаларын, бу да сырыыга итэҕэлим баар.

Ааптар

ИЛБИСТЭЭХ СИМЭХ

Бөрүөччүн алааһа баай Иибэссэптэр байан-тайан, күннээн-күнэхтээн олорубт сирдэрэ. Былыргы кэнгэ соҕус балаҕанга алта дьукаах кыстаан олоробут. Ньэмэстэр кыайтаран эрэллэр үһү дьон сурах иһиллибит кыһына этэ. Бүгүн бастакы Хоноһойон — тымныы анар муоһа тоһунаа дьон баран оҕонньор мас халандааргыр биір үүтү сыбарытан биэрэр.

Аргыый аан аһылына, ол курдук бытааннык сабылына. Дьөгүөр кууллаах тугу эрэ сиргэ уурда уонна: «Ахтыйбыт да буоллар хайыаххыты, уокутунаан үллэстим», — диэт, ону-маны кэпсэһэхтэтэ тахсан барда. Дьонум сэлээннэспит курдук саната суох олордурлар. Ээ суох, мин тулуйбатым, ыстанан тийиэн куулу аһа баттаат: «Эт бөбөнү ажалыбыт!» — дибиин. Дьонум биірдиилээн кэлэн эти тула муһунулар. Таһырдыаттан хатараанһаны киллэрэн кууллаах эти онно тагнарны сүекэтиилэр.

Оҕонньор үллэрээччи буолла. Кырбастаммыт эти өлүү-өлүү уурталаан истэ. «Бу эһиэнэ», — дьон баран кырбас эти иннибэр уурбутун өс кирибээх ылаары төнгөйөн эрдэхпинэ, ийэм илигитин таһынан киэр аста. Лэгэнтэй эмээксинэ: «От тийэр уолум аанһа аһаабакка суолга охторо буолла», — диэбитигэр обургу угуохтаах кырбаһы эбэн биэрдэ. «Биһиги кыра кыыстаахпыт ээ», — дьон баран иккитэ аһыар диэри хаампатах сыһаһа орон «иччитэ» буолбут балтым диэки көрөн ылабын. Ээ, оттон... Салгыы этэн иһэн сөтөллөн хасайда, устунаан иэрийэн мэлійэн хаалла, оттон дьэ һуу-һаа буолан тыһын ылла. Онуоха диэри кэтэһэн турдубут. «Хаһан киһи-хара буолан кырдыккын булан аахсар киһи буоларын эрэ, суох эрэ», — дии-дии луоска төбөтүн саға эти эбэтэн биэрдэ.

«Чэ, көрөн туруоххут дуо, ылаттаан», — диэтэ. Көмүлүөк оһох үөрэ-көтө умайан бачыгыраата. Сотору ахтыйбыт тайах этин сыта балаҕаммытын «ылан» кэбистэ. Урукку киһэлэргэ уку-суку тарҕаһан утуйар аакка барар бэйэбит, бу киһэ бу тоҕо аһаан буолуо, күө-дьаа буолан утуйа иликпит. Сорохтор истэнээри оһох иннигэр муһунулар. Бэйэтин кэпсээниттэн бэйэтэ үөрэр-көтөр, ардыгар тугу эрэ санаан хом түһэн саната суох барар, иһит-исти-мэ кэпси-ипси сылдьар эмээксин баара. Хамсам ыаһын ыраастыбын дьон хомултан таһыгар кэлэн хамсатын хасыһа олорон кэпсиир:

— Ол обургу хантан кэлэн иһэн сылдыбыта буолла, быллыр Манчаары атаһыгар Мэхээлэ Иибэссэпкэ сылдыбыт. Дьахтар бэрт дьикти оһоһуулаах симэвин илдьэ иһэбин дьон көрдөрбүт. Дьэ, кырдык бэрт уус-уран намчы оһоһуулаах көрүүхтэн үчүгэй үрүн көмүс хотун дьахтар симэвэ эбит. Оччолорго Мэхээлэ ойбо төрөлкөй

көрүнгээх үтүө-мааны саха-тыйыт нуучка дьахтара эбит. Бу бэйэлээх кэрэ кестүүлээх симэххэ дьахтар киһи ымсыыра көрөн, эрин үүйэ-хаһаа тутан, хайдах эрэ кэпсэтэн үрүн көмүс симэви илдьэ хаалаллар. Ол эрэри үрүн көмүс симэх Мэхээлэ өйүттэн-санаатыттан арахпат, түүлүгэр кытта кириэр буолан барар. Ону-маны сылыктыыр этигэрэр мэнэри, көрбүөччү идэлээх эмээксин ыаллы алааска олорубутун тийэтэрэн аҕалар.

Симэх хайдах тиксибитин быһыта-орута кэпсээн баран: «Дьэ, эдгийбит буоллабын, бу бэйэлээх үрүн көмүс симэх өйбүттэн-санаатыттан арахпат, түүлбөр кытта кириэр адынатанна, туох сылыктаах буолуон сөбү?» — дьон көрдөспүт. Эмээксин балаҕа көрөн олорто уонна симэви анар өтүттэн өрө көтөҕөн эрдэбинэ симэх мүлчү түһэр. «Оо, бабат, тугун бэйэтэ буоллаҕай?» — диэт, оһон туран оһох иннигэр табахтыы олорубут. Туохтан эрэ соһуйбут курдук «һок» диэт, оһон турда уонна элээр-мэлээр тулатын көрүннэ.

Икки чанчыгыттан өрө охсон баттаһын ыһан кэбистэ, төбөтүн илгиһинэ уонна: «Кэмэлдым кириээри гына дуу? Куйахам ытырбахтаата, этим сааһа аһылына, тоноһоһом көндөйүнэн сылаас сүүрэлээтэ, кэтэҕим умайда, саһараары гынным дуу? Куодаһын унуоһум кычыгаланна, бэдьэй-эн көрүүх бэйэм дуу, сула ингирдэрим илибирэстилэр, куйа имиллиэх бэйэм дуу? Саным харахтара көрөн кэллэ курдук, өтүгүм үүттэрэ аһыллан кэллэ курдук. Тоҕус халлаан күтүрдэрэ тоҕо мустан үлүгүнэстилэр, үс ньүкэн нэс биистэрэ тоҕо мустан хобугунастылар? Саным харахтара, көрөн кэлбит буолларгыт, били баҕайылар тугу хобугунаһар эбиттэрий? Көрөн-истэн кулун эрэ! Икки өтүгүм үүттэрэ аһыллан кэлбит буолларгыт, били баҕайылар тугу хобугунаһар эбиттэрий? Көрөн-истэн кулун эрэ!»

Тугу эрэ иһиллир курдук балаҕа турда: «Ээ, дьэ-дьэ, ээ, дьэ-дьэ», — дии түһээт, өйдөммүт курдук остуол үрдүгэр симэххэ тийиэн одуу-ласпахтаан баран: «Оо, күтүрү даа! Күлүм аллайа сытар курдуккун да илбис кыһын анныгар саһыаран сытыарар кубулуйат эбикиин буолба-ат!» — диэт, далбааран тура түһээт, суулан түстэ. Сотору эмээксини икки өтүттэн өйөөн, оһох иннигэр олордон табах уматан биэрдилэр. Обордохтуу түһэн баран: «Ол киһи үтүөнү оһорон үтүө санаанан утары ууннарбыта буолуо диэтэххит дуу, ыла да турбуккут баар ээ. Бэйэбитигэр да баар ахан ини. Хотун дьахтар симэвэ эбит. Иччилээх тыллааһынан кырыыс этигэрэр кулан тойугунан экирэттинэрэн илбис түһэртэриттэр. Хонсоордоох ойуун эрэ кырыһы өһүлэр кыахтаах эбит.» — диэбит.

(Бүтүүтүн 7-с стр. көр)

Эр-ойох буолуу малааһына саха омука сырдык ыраалаах бэлиэ күн буолара. Ол иһин төрөспүт оһотун ыал оһорон баран биірде уоскуйара. Итиниэ-үрүн көрдөбүллэр:

* Кыыс да, уол да дьоно уруу-улуу-аймахтыы буолуо суохтаахтара. Өскөтүн холбоһор дьон төрөспүттэринэн ырааһынан уруулуу буоллахтарына, саамай кырата сэтгэ үйэ арахсыахтаахтара.

* Былыргы сахалар аймахтыы дьон оһото аккыран, мөлтөх буолар дьон үчүгэй-дик билэллэрэ, оһон кыанар, баай өтгө үксүн бука-тын ыраах улуустарга олоһор кыахтаах, сэнэ ыалы кытта уруур-рһаһарга дьулуһара.

* Кыыс да, уол да өттүттэн удьурдуур уонна сыстыганнаах ыары-ылар суох буолуохтара, төбөтүнэн ыалдыар, бэйэҕэ тийиһини аймахтаһарга бэрт кутталлаах суол этэ.

* Аймахтаһыахтаах дьонго баар куһаҕан кыдыктар: түөкүн, уоруйах, албын-түөкүн буолуу, куһаҕан быһыы-майгы — барыта ырытыллара.

* Кыыс да, уол да көрүнгүнэн, угуохтарынан, быһыы-

БЫЛЫРГЫ УРУУ СИЭРЭ-ТУОМА

ларынан-таһааларынан төһө сөп түбөһүллэрин көрөллөрө.

* Аймахтаһыахтаах дьон тэн баайыылаах буолуохтаахтара, кинилэр баайдара, сүөһүлэрэ-астара эмиэ тэнэ суолталанара.

Көстөрүн курдук, былдыргы

XIX үйэ бүтүүтэ -XX үйэ саҕаланыта «күрэтти» дьон баара. Ол эрэри үксүн ийэ-аҕа сөбүлэнэ улахан оруолу оһонньуруун быһытынан, эдэрдэр хайаан да дьоннорун көнүллэринэн холбоһоллоро. Өскөтүн сөбүлэн ылыллар түгэнигэр уруу маньык быһыылаахтык ытыллар:

- кэргэн кэпсэтии;
- түһэ барар;
- сүрэхтээх быар холбоһуута;
- кыыс сүктүүтэ;
- уруу малааһына.

Бу түһүмэхтэри чинчийээччилэр араастаан этэллэр эрэри, син биір уопсай тутула маньык буолар дьон түмүктүүллэр. Биллэрин курдук, хас биірдии сиэртую инники кэскилгэ улахан суолталаах буоларын быһытынан, тэрээһин үлэҕэ улахан суолта ууруллара. Оччоҕо эр төрөспүттэр оһолоругар кизэн суолу солоон биэрэр кыахтаатара.

сахалар ыал буолууну ымпыгар-чымпыгар тийэ тутуһар этилэр, олохторо төһө да ыарахан буоллар, ыччаттара доруобай буола төрүүлэрин түстүүллэрэ.

УОТ ХОТУН ИЭЙИЭХСИТ

Таһара суох, арай, уһуурдаһына туох барыта айыллар, эдрийдэбинэ айылыбыт барыта төннөр улуу дьайыы баар. Ону билимэккэ сир киһитэ үйэ-саас тухары үөһэттэн сибээһэ быстыыта диір былдыргы

дьон. Хас эмит сүүһүнэн сыл анараа өттүгэр этиллибит күн бугуну олохпугар илэ-чахчы көһүннэ. Тимир суол мовойдуу сыыллан кэлэрэ буолла. Таас суол сирбитин курдатты түстэ. Өлүөнэни туоруур муос-

либэт хаамаайы дьонтон эбит дьон суруйаллар. Оһон үөһэттэн үлүгэр өһөйбүт, аллараттан адырай аанһабыт дьоно олоһор эбиһпит.

Экирээһинэ өһөс гынан көрдөххө: сир сүрээ Бүлүү эбэ төрдүнэн тайаан сытар эбит. Эңсиэли эбэ хаһын кыһа сыһыннаах дьахтар сытар. Бу тугу кэпсирий?

Хаан сүрэх угуйар умсулҕаныттан, ол иһин түт былдыргы илингини өбүгэлэрибт сыдыааннара муударай дууһалара Саха сиригэр тардыстахтара. Хаан сүрэххэ тардыһар. Барар, саха аймах өлбөт-сүһпэт дьылаатын быһаарар улуу киһи куйа сибикитэ баара буоларай? Туохтан эрэ санаарҕабыт көрүнгээх нукаай ыһыктынан, хайдах айылыбытынан эдэр дьахтар сытар. Баһар, муударай дууһалар Уот Айыыларын нуктуу түһэн кэтэһэрэ дуу? Баһар, үс саханы удуурдуур ытык ылаахтарын толорбот саха кэскилин сарбылар дьахтар аймахтан кэлэйн иэдэс биэрэн киэр хайыста дуу? Баһар, саха аймах төрөөбүт төрүт дойдутун, дьонун-сэргэтин тэрийэр, көмүскүүр күлүүһүн, иитиһэр мөкүтэ Ийэ айылдаатын, киһи баайын-дуолун оботтоох эргимтэлэртэн былдыаппыт

хааннаах кыргыһы уурайыта үһү. Ол итэҕэллээх дьонум иэдээни оностоору гыннылар дьон Үрүн Аар Тойон Суору түһэрэн сэрэтии ыһыт эбит. Улуу ойууттар үс күннээх түүн көрүлөммиттэригэр маньыгы Үрдүк Айылар этигэрбиттэр: «Тимир үктэллэнэн күтүр үлүгэр кэлиэ, онно сүүгүллэн сыыс-бөх дьон кэлиэ. Алаас, сыһыы киһи баппат үлүгэрэ буолуо. Сылгы, сүөһү сизэнэн бүтүө. Аһыыр ас кырыымчык буолуо, сиэр-майгы алдыһа», — дьон.

Иккиһэ: «Оо, үлүгэр эбит оһолоор! Үс үстээх өрүскэннээх сүүрүктээх Улуу Өлүөнэни саары этэрбэстээх дьахтар атыллан туоруур буоллаҕа үһү. Бу хаһан буолуох үлүгэрий?» —

та тутуллара кэллэ (саары этэрбэстээх буолуох туоруоһа). Саха сиригэр мөлүйүнүнэн киһи кэлиэхтээх дьон суруйбуттара ыраатта. Итилэр түмүктэригэр олохпугар хайдах буолуой?

Турбутунан сулуумах өһөйөн көрө, үтүрүйэ, барытыттан көнүүр, күөмчүлүүр адынаттаах мэнээк дьон баар буолуохтара. Кэлин наһаа элбээн бэйэ-бэйэлэриттэн үтүрүйсөн сир-дойду аайы ыһылыахтара, олохтоохтор кэли дьону кытта булгуһан симэлийиэхтэрэ. Аналлааһын былдыаппыт саха киһитэ элбиэҕэ. Аналлааһар эргэ барбакка гынан баран тылланар маа бэйэлээхтэргэ «аналлаахтара» аа-дую кириэн кэлиэхтэрэ. Онноһор билигин саха дьахтара төрөтөр үгүс оһото кимэ бил-

үрэхтээһин дэнэр аныгы сахалартан хомойон нукаай ыһыктынан сытар дуу? Бу киһи? Бу саханы күн өргөн уустарыттан төрүттэбит, айыы хаан аймагыттан айыбыт Күн Ийэ — Уот Хотун Ийиэхсит — ити киһи. Киһи күн аттыгар оһорор. Айар күүһүн күнтэн ылар. Күнтэн эргийэр төннүү Уот Айыылары саха тыһынаан саха ийэ кутун айар, тэрийэр. Күн Уһун ийэтэ буолун, Айыы Хаан аҕата буолун дьон ыһаахтаах ийэ куттары үрүн былытынан сиргэ ытыгар.

Иэриме дьэиэни иччилии, төрөтөр оһон төлкөлүүр Күн Ийэ Уот Хотун Ийиэхсит тоҕо илэ бэйэтинэн түһэн көһүннэ?

Түмэһий КӨЛӨҦ ҮӨП

PDF Compressor Free Version

Понедельник, 27 июля
 05.00 Доброе утро
 09.00, 12.00, 15.00, 18.00
 Новости
 09.05 Малахов +
 10.20 Модный приговор
 11.20 Контрольная закупка
 12.20 Т/с «Агент национальной безопасности»
 13.20 Детективы
 14.00 Другие новости
 14.30 Хочу знать
 15.20 Т/с «Обручальное кольцо»
 16.10, 22.20 Т/с «След»
 17.00 Федеральный судья
 18.20 Понять. Простить
 19.00 Жди меня
 19.50 Давай поженимся!
 21.00 Время
 21.30 Т/с «Воротилы. Быть вместе»
 23.10 Т/с «Обмани меня»
 00.00 Золотая коллекция Рихард
 00.10 Т/с «Грязные мокрые деньги»
 01.00 Д/ф «Космическая архитектура»
 01.40 Х/ф «Американский пирог - 2»
 03.20 Х/ф «Небесные всадники»

Вторник, 28 июля
 05.00 Доброе утро
 09.00, 12.00, 15.00, 18.00
 Новости
 09.05 Малахов +
 10.20 Модный приговор
 11.20 Контрольная закупка
 12.20 Т/с «Агент национальной безопасности»
 13.20, 04.00 Детективы
 14.00 Другие новости
 14.30 Хочу знать
 15.20 «Обручальное кольцо»
 16.10, 22.20 Т/с «След»
 17.00 Федеральный судья
 18.20 Понять. Простить
 19.00 Давай поженимся!
 21.00 Время
 21.30 Т/с «Воротилы. Быть вместе»
 23.10 Т/с «Обмани меня»
 00.00 Золотая коллекция Рихард
 00.10 Т/с «Грязные мокрые деньги»
 01.00 Х/ф «Паутина лжи»
 03.20 Т/с «Богатство»

Среда, 29 июля
 05.00 Доброе утро
 09.00, 12.00, 15.00, 18.00
 Новости

27 июля, понедельник

18:35 Дневник финала республиканского конкурса «Поллярная звезда» 2009
 18:55 «Сарыал»: Спектакль «Эргиллиэм хайаан да...» - Кы чааһа
 20:00 «Улуус» программа көрдөрөр: Булуттээһи филиал
 20:30 «Саха Сирэ — Якутия» Информационная программа
 21:00 «Федерация»
 21:30 Фестиваль круговых хороводных танцев. («Хангалас» ТВ)

28 июля, вторник

18:30 «Сарыал»: Спектакль «Эргиллиэм хайаан да...» - Кы чааһа
 19:30 «Стратегия республики»
 20:00 Программа «Улуус» показывает: Алданский филиал
 20:30 «Саха Сирэ — Якутия» Информационная программа
 21:00 «Эргимтэ»
 21:20 «Махталбыт эийэхэ анаар...» («Муома» ТВ)

09.05 Малахов +
 10.20 Модный приговор
 11.20 Контрольная закупка
 12.20 Т/с «Агент национальной безопасности»
 13.20 Детективы
 14.00 Другие новости
 14.30 Хочу знать
 15.20 Т/с «Обручальное кольцо»
 16.10, 22.20 Т/с «След»
 17.00 Федеральный судья
 18.20 Понять. Простить
 19.00 Пусть говорят
 19.50 Давай поженимся!
 21.00 Время
 21.30 Т/с «Воротилы. Быть вместе»
 23.10 Т/с «Обмани меня»
 00.00 Золотая коллекция Рихард
 00.10 Т/с «Грязные мокрые деньги»
 01.00 Х/ф «Паства»
 02.50 Х/ф «Толстяк Альберт»

Четверг, 30 июля

05.00 Доброе утро
 09.00, 12.00, 15.00, 18.00
 Новости
 09.05 Малахов +
 10.20 Модный приговор
 11.20 Контрольная закупка
 12.20 Т/с «Агент национальной безопасности»
 13.20, 04.20 Детективы
 14.00 Другие новости
 14.30 Хочу знать
 15.20 Т/с «Обручальное кольцо»
 16.10, 22.20 Т/с «След»
 17.00 Федеральный судья
 18.20 Понять. Простить
 19.00 Пусть говорят
 19.50 Давай поженимся!
 21.00 Время
 21.30 Т/с «Воротилы. Быть вместе»
 23.10 Т/с «Обмани меня»
 00.00 Золотая коллекция Рихард
 00.10 Т/с «Грязные мокрые деньги»
 01.00 Х/ф «Опасный человек»
 02.40 Х/ф «Каникулы семьи Джонсон»

Пятница, 31 июля

05.00 Доброе утро
 09.00, 12.00, 15.00, 18.00
 Новости
 09.05 Малахов +
 10.20 Модный приговор
 11.20 Контрольная закупка
 12.20 Т/с «Агент национальной безопасности»
 13.20 Детективы
 14.00 Другие новости
 14.30 Хочу знать
 15.20 Т/с «Обручальное кольцо»
 16.10 Т/с «След»
 17.00 Федеральный судья
 18.20 Понять. Простить
 19.00 Пусть говорят
 19.50 Поле чудес

29 июля, среда

18:30 Дневник финала республиканского конкурса «Поллярная звезда» 2009
 18:45 «Бизнес формула»
 19:00 XVIII Спартакиада РС(Я) по национальным видам спорта «Игры Манчаары»: Мас-рестлинг I ч.
 20:00 «Улуус» программа көрдөрөр: Орто Халыматаабы филиал
 20:30 «Саха Сирэ — Якутия» Информационная программа
 21:00 «Тыа сирэ»
 21:30 «Этот удивительный мир»

30 июля, четверг

18:30 «Служба 02»
 19:00 XVIII Спартакиада РС(Я) по национальным видам спорта «Игры Манчаары»: Мас-рестлинг II ч.
 20:00 Программа «Улуус» показывает: Олекминский филиал
 20:30 «Саха Сирэ — Якутия» Информационная программа
 21:00 «Сайынгы быянтан года»
 21:30 «Вестник 01»

31 июля, пятница

18:30 «Муниципалитет»: «Тагара көмөтүнэн». Саха тагараба сулуспааһын 150 сылыгар

21.00 Время
 21.30 Х/ф «Шесть дней, семь ночей»
 23.20 Х/ф «Мария-Антуанетта»
 03.30 Х/ф «Воспитание Аризоны»
 05.00 Т/с «Богатство»

Суббота, 2 августа

06.00, 10.00, 12.00 Новости
 06.10, 08.00 Мультфильм
 06.30 Х/ф «Любопытный Джордж»
 09.00 Слово пастыря
 09.10 Здоровье
 10.10 Смак
 10.50 Д/ф «Жаклин Кеннеди. Королева стиля»
 12.10 Живой мир
 13.10 Х/ф «Три тополя на Плющихе»
 14.40 Д/ф «Исповедь диверсанта»
 15.50 Х/ф «...По прозвищу «Зверь»»
 17.10 Д/ф «Не бойся, мы с тобой»
 18.00 Т/с «Личная жизнь доктора Селивановой»
 19.40 Розыгрыш
 21.00 Время
 21.15 Т/с «Деревенская комедия»
 22.20 Х/ф «Мексиканец»
 00.30 Футбол. Чемпионат России. XVI тур. «Спартак» - «Кубань»
 02.30 Х/ф «Продюсеры»
 05.00 Д/ф «Кино - детская игра»

Воскресенье, 3 августа

06.00, 10.00, 12.00 Новости
 06.10 Х/ф «Миллион в брачной корзине»
 07.50 Армейский магазин
 08.20 Мультфильм
 09.10 Играй, гармонь любимая!
 10.10 Непутевые заметки
 10.30 Пока все дома
 11.20 Фазенда
 12.10 Ералаш
 12.40 Сокровище нации
 13.40 КВН. Премьер-лига
 15.20 Д/ф «Где мы - там Победа!»
 16.10 Х/ф «В зоне особого внимания»
 18.00 Две звезды
 21.00 Время
 21.20 Большая разница
 22.20 Рубик Всемогущий
 23.20 Х/ф «Животное»
 00.40 Бои без правил. Бой за звание чемпиона мира. Федор Емельяненко против Джоша Барнетта
 01.20 Х/ф «Война Роз»
 03.30 Д/ф «Гипноз. Непознанное»
 04.20 Детективы

19:00 «Аал Луук мас»: «Сэ-эркээн сэһэн». Т.Кулаковская
 19:30 «Правоведь»: Безработица
 20:00 «Улуус» программа көрдөрөр: Амматаабы филиал
 20:30 «Саха Сирэ — Якутия» Информационная программа
 21:00 Дневник «Игр Манчаары». Повтор
1 августа, суббота

18:30 «Геван»: «Пока есть олени»
 19:00 «Тарбаахаттын астыаха»: Октябрин Парникова
 19:30 «Якутия. День за днем» Информационная программа
 20:05 «Истин илдьит»
 20:45 «Вестник образования»
 21:15 «Сардаана»
 21:45 «Манчаары оонньууларын» дневнигэ. Хатылааһын
 22:20 «Субботный вечер на НВК»

2 августа, воскресенье

18:30 «Мое любимое время года»
 19:00 Торжественное закрытие XVIII Спартакиады РС(Я) по национальным видам спорта «Игры Манчаары». Повтор
 20:10 «От-шоу 2009»
 20:40 «Сэттээх сир». Уус-уран киинэ

Понедельник, 27 июля

05.00 Доброе утро, Россия!
 08.55, 11.45, 14.40 Т/с «Государственная граница»
 10.50, 17.50 Дежурная часть
 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
 11.25, 14.20, 17.25, 20.30 Вести-Москва
 16.30 «Кулагин и партнеры»
 18.00 «Однажды будет любовь»
 19.00 Т/с «Кармелита»
 20.50 Спокойной ночи, малыши!
 21.00 Т/с «Две сестры - 2»
 22.50 Д/ф «Алиппий-воин»
 23.35 Вести+
 23.55 Х/ф «Точная копия»
Вторник, 28 июля
 05.00 Доброе утро, Россия!
 08.55 Д/ф «Тайна трех океанов. В погоне за призраком»
 09.50, 11.55 Т/с «Улицы разбитых фонарей»
 10.50, 17.50 Дежурная часть
 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
 11.25, 14.20, 17.25 Вести
 11.45 Мультфильм
 13.00 «Гонка за счастьем»
 14.40 «Братья - детективы»
 15.35 Суд идет
 16.30 «Кулагин и партнеры»
 18.00 «Однажды будет любовь»
 19.00 Т/с «Кармелита»
 20.30 Вести-Москва
 20.50 Спокойной ночи, малыши!
 21.00 Т/с «Две сестры - 2»
 22.00 Новая волна-2009
 00.45 Вести+
 01.05 Х/ф «Поединок драконов»

Среда, 29 июля

Понедельник, 27 июля

10.45, 19.10, 10.20 Чемпионат мира по водным видам спорта. Плавание
 12.45, 15.00, 19.00, 23.40, 03.40, 07.30 Вести-спорт
 13.00, 14.15 Зарядка
 13.15, 13.55 Мультфильм
 13.40 Мастер спорта
 14.30 Путь Дракона
 15.10 Вести-спорт
 15.15 Легкая атлетика. Чемпионат России.
 18.00, 07.45 Современное пятиборье. Чемпионат Европы. Трансляция из Германии
 21.40 Футбол. Премьер-лига. «Локомотив» (Москва) - «Динамо» (Москва)
 23.55 Футбол. Премьер-лига. «Зенит» (Санкт-Петербург) - «Рубин» (Казань)
 01.55 Чемпионат мира по водным видам спорта. Плавание
 04.00 Неделя спорта
 05.05 Европейский покерный тур
 06.05 Чемпионат мира по водным видам спорта. Водное поло. Женщины
 08.35 Волейбол

Вторник, 28 июля

12.00 Страна спортивная
 12.30, 21.50 Рыбалка с Радзишевским
 12.45, 15.00, 19.15, 23.10, 04.00, 07.20 Вести-спорт
 13.00, 14.15 Зарядка
 13.15, 13.55 Мультфильм
 13.40 Мастер спорта
 14.30 Летопись спорта
 15.10, 00.50 Неделя спорта
 16.15, 10.00 Чемпионат мира по футболу. Курс - Южная Африка
 16.45, 07.30 Легкая атлетика. Чемпионат Европы. Юниоры
 19.25 Скоростной участок
 19.55 Чемпионат мира по водным видам спорта. Плавание
 22.05, 04.20 Футбол России
 23.25 Чемпионат мира по водным видам спорта. Водное поло. Женщины
 01.55 Чемпионат мира по водным видам спорта. Плавание
 05.25 Регби. «Кубок трех наций». ЮАР - Новая Зеландия
Среда, 29 июля
 10.30, 21.55 Чемпионат мира по водным видам спорта
 12.45, 15.00, 19.15, 00.30, 04.00, 06.10 Вести-спорт
 13.00, 14.15 Зарядка

05.00 Доброе утро, Россия!
 08.55 Д/ф «Создать группу «А». Павшие и живые»
 09.50, 11.55 Т/с «Улицы разбитых фонарей»
 10.50, 17.50 Дежурная часть
 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
 11.25, 14.20, 17.25 Вести-Московская область
 11.45 Мультфильм
 13.00 «Гонка за счастьем»
 14.40 «Братья - детективы»
 15.35 Суд идет
 16.30 «Кулагин и партнеры»
 18.00 «Однажды будет любовь»
 19.00 Т/с «Кармелита»
 20.30 Вести-Москва
 20.50 Спокойной ночи, малыши!
 21.00 Т/с «Две сестры - 2»
 22.00 «Новая волна-2009»
 01.15 Вести+
 01.35 Х/ф «Нелюбовь»

Четверг, 30 июля

05.00 Доброе утро, Россия!
 08.55 Д/ф «Джентльмен неудачи. Режиссер Александр Серый»
 09.50, 11.55 Т/с «Улицы разбитых фонарей»
 10.50, 17.50 Дежурная часть
 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
 11.25, 14.20, 17.25 Вести
 11.45 Мультфильм
 13.00 «Гонка за счастьем»
 14.40 «Братья - детективы»
 15.35 Суд идет
 16.30 «Кулагин и партнеры»
 18.00 «Однажды будет любовь»
 19.00 Т/с «Кармелита»
 20.30 Вести-Москва
 20.50 Спокойной ночи, малыши!
 21.00 Т/с «Две сестры - 2»
 22.00 Новая волна-2009
 01.15 Вести+
 01.35 Х/ф «Изыди!»
Пятница, 31 июля
 05.00 Доброе утро, Россия!
 08.55 Мой серебряный шар
 09.50, 11.55 Т/с «Улицы разбитых фонарей»
 10.50, 17.50 Дежурная часть
 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести

11.25, 14.20, 17.25 Вести-11.45 Мультфильм
 13.00 «Гонка за счастьем»
 14.40 «Братья - детективы»
 15.35 Суд идет
 16.30 «Кулагин и партнеры»
 18.00 «Однажды будет любовь»
 19.00 Т/с «Кармелита»
 20.30 Вести-Москва
 20.50 Спокойной ночи, малыши!
 21.00 Т/с «Две сестры - 2»
 22.00 Новая волна-2009
 01.05 Х/ф «Убрать Картера»

Суббота, 1 августа

05.55 Х/ф «Без видимых причин»
 07.30 Сельский час
 08.00, 11.00, 14.00, 20.00 Вести
 08.10, 11.10 Вести-08.20 Субботник
 09.00 Мультфильм
 09.35 «Маленький вождь»
 11.20 Д/ф «Я пришел дать вам сказку. Ефим Честняков»
 12.20 Х/ф «Рыжая»
 14.20 Вести-Москва
 14.30 Х/ф «Мачеха»
 16.15 Субботний вечер
 18.10 Т/с «Всегда говори «всегда» - 2»
 20.30 Х/ф «Эгоист»
 22.20 Новая волна-2009
 01.25 Х/ф «Огонь из преисподней»

Воскресенье, 2 августа

06.00, 09.10, 11.50 Мультфильм
 06.20 Х/ф «Обыкновенное чудо»
 09.40 «Астерикс и викинги»
 11.00, 14.00, 20.00 Вести
 11.10 Неделя в городе
 12.05 Х/ф «Свет мой»
 14.20 Вести-Москва
 14.30 Дежурная часть
 15.20 Честный детектив
 15.50 Смяться разрешается
 18.10 Т/с «Всегда говори «всегда» - 2»
 20.30 Спец. корреспондент
 21.00 Х/ф «Служанка трех господ»
 22.55 Новая волна-2009
 01.55 Х/ф «Свидание на одну ночь»

Энтони Петерсон (США) против Хавьера Хауреги (Мексика)
 01.55 Чемпионат мира по водным видам спорта. Плавание
 04.15 Вести-спорт.
 04.55 Чемпионат мира по водным видам спорта. Водное поло. Женщины. Финал.
 06.10 Мировая серия покера
 09.20 Чемпионат мира по водным видам спорта. Водное поло. Женщины. Финал

Суббота, 1 августа

10.45, 19.15 Чемпионат мира по водным видам спорта
 12.55, 15.00, 19.05, 23.40, 04.00, 07.50 Вести-спорт
 13.05, 04.25 Регби. «Кубок трех наций». ЮАР - Новая Зеландия
 15.10, 04.20 Вести-спорт
 15.15 Летопись спорта
 15.45 Стрельба. Чемпионат Европы
 16.35, 08.00 Футбол. Международный турнир. Матч за 3 место. Трансляция из Китая
 18.30 Футбол России. Перед туром
 21.40 Современное пятиборье. Чемпионат Европы
 22.40 Профессиональный бокс. Диего Магдалено (США) против Скотта Ферни (США)
 23.55 Футбол. Премьер-лига. «Томь» (Томск) - ЦСКА
 01.55 Чемпионат мира по водным видам спорта. Плавание
 06.25 Гребля на байдарках и каноэ. Чемпионат мира. Юниоры. Трансляция из Москвы
 09.55 Профессиональный бокс. Энтони Петерсон (США) против Хавьера Хауреги (Мексика). Трансляция из США

Воскресенье, 2 августа

10.55, 19.15, 08.55 Чемпионат мира по водным видам спорта. Плавание
 12.55, 15.00, 19.05, 22.35, 03.50, 06.45 Вести-спорт
 13.05 Летопись спорта
 13.35 Чемпионат мира по водным видам спорта. Водное поло. Мужчины. Финал
 15.10, 04.10 Вести-спорт. Местное время
 15.15 Страна спортивная
 15.40, 05.30 Гребля на байдарках и каноэ. Чемпионат мира. Юниоры
 17.05, 06.55 Футбол. Международный турнир. Финал
 20.35 Регби. «Кубок трех наций». ЮАР - Новая Зеландия
 22.50 Футбол. Премьер-лига. «Сатурн» (Московская область) - «Зенит» (Санкт-Петербург). Прямая трансляция
 01.40 Чемпионат мира по водным видам спорта. Плавание. Прямая трансляция из Италии
 04.15 Летний биатлон. «Гонка в городе»

Распоряжение N 780-р
О МЕРАХ ПО ПОДГОТОВКЕ К
ЧРЕЗВЫЧАЙНО ВЫСОКОМУ УРОВНЮ
5-го КЛАССА ПОЖАРООПАСНОСТИ
ЛЕСА в 2009 году

На основании телефонограммы вр. и.о. начальника ГУ МЧС России по РС(Я) от 17 июня 2009 г. N 135119/2 и решения заседания Коллегии министерства охраны природы Республики Саха (Якутия) N 1 от 04 февраля 2009 г. «О реализации переданных федеральных полномочий в области лесных отношений и подготовке к противопожарному сезону 2009 г.», в целях усиления противопожарной защиты лесов на территории МО «Намский улус» на 2009 г., распоряжаюсь:

1. Руководителям предприятий, организаций, учреждений независимо от форм собственности:

1.1. Обеспечить очистку территорий, прилегающих к производственным зданиям, жилым домам, общежитиям, зданиям круглогодичным и массовым пребыванием людей, от мусора, сухой травы и других горючих материалов. При уборке территории не допускать сжигания мусора.

1.2. Освободить противопожарные разрывы и дороги между зданиями от складированного оборудования, тары, несанкционированных стоянок автомобилей и гаражей.

1.3. Обеспечить условия для беспрепятственного подъезда к водисточникам, используемым для целей пожаротушения.

2. Главам муниципальных образований поселений:

2.1. Обеспечить контроль за исполнением пунктов 1.1.-1.3. настоящего распоряжения и оказать содействие в их выполнении.

2.2. Провести совместно с лесничеством противопожарного обустройства муниципального образования прилегающих к лесным массивам, при необходимости обеспечить разрубку противопожарных массивов (минерализованная полоса).

3. Газету «Энсиэли» (Касьянов В.Г.), филиал «Нам» НВК «Саха» (Шишкин Г.П.) совместно с улусной ИОП (Дьяконов Н.В.) и с Намским филиалом ГУ «Якутское лесничество» (Ефремов Е.М.):

3.1. Обеспечить проведение широкой информационной кампании, направленной на бережное отношение населения к лесу, для чего провести цикл передач по предупреждению лесных пожаров, их тушению и соблюдению правил пожарной безопасности.

3.2. Обеспечить своевременное информирование населения о запрете (при необходимости) въезда в леса автотранспорта, посещения лесов туристами и населением.

4. Контроль за исполнением данного распоряжения возложить на заместителя главы по строительству Гуляева Г.В.

Глава улуса А. ИЛЬИН

ИЛБИСТЭЭХ СИМЭХ

(Бүтүүтэ. Иннин 5 стр. көр)

Бүгүйдэх алааһыгар олохтоох дүгүрдээх Уйбаан диэн ойууннара куоракка сүүрэр аттары баайа кирибит кэмэ эбит. Мэхээлэ Ийбэссэп Хоптолоох Киргилэйи ынгыртан ылан: «Дьэ, быыл сайын отто охсон кулу, үгүөрү соҕустук маньаһыам, уунаары уунабын», — диэн били үрүн көмүс симэҕи биэрэр. Киргилэйи саарбахтаабыт курдук эргим-үргүм тутта олорбут уонна: «Чэ, буоллун даһаны», — диэн ылан тахсан барбыт. Мэхээлэ Ийбэссэп «муньаһа Моорохону таһыйбыккын» диэн үгсээри дьордойорун бэрдэ бэрт этэ. Аны билгитин интэн киммэхэ үгсэн төлөрүтүнэр эбикиин», — диэн сэтэри саныы хаалар.

Мэхээлэ эмээксининэн моһоҕо суох өлөн хаалаллар. Ити бириэмэҕэ кинилэр уоллара Баһылай Ийбэссэп байан-тайан аатыра-сурабыра сылдьар эбит. Баһылай Ийбэссэп хоптолоох Киргилэйи-игэр тийээн: «Били дьонум бэлэхтээбит үрүн көмүс симэххин уларьыс, үтүгүннэрэн симэх куттарыам этэ», — диэн көрдөспүт. Киргилэйи сөбүлүһэн уларьыбыт. Күн-дьыл аастар аһан испит. Симэх тоҕо эрэ төннүбэт. Ыйытан көрдөбүнэ оһон-манан угулдьутан симэҕи биэрбэккэ сылдьыбыттар. Икитэ суукка үгсэн көрөр да, анараангылар дьыаланы төттөрү биэрэ турбуттар. Киргилэйи ыалдьан өлөр охтуутугар сыппыт. Баһылай Ийбэссэп кэлэн: «Хом санаалаах буоллаххына санааҕар тутума», — диэн көрдөспүтүн Киргилэйи: «Суох» — диэн баран улаҕа диэки хайыспыт.

Киргилэйи өлбүтүн кэннэ «айылааһын ол дойдуга үгсэн көрөөр» диэн үгсүбүт дьыалатын хомуйан бииргэ хооннохуннаран көмөн кээһэллэр. Күһүнүгү хара түүн Баһылай Ийбэссэп утуян биэрбэккэ уһуктааҕы сыппыт. Арай ыар баҕайы ат туйаһын тыаһа дьэ иннигэр тохтообут уонна тойон оһуөнү лүгсүтэр тыас иһиллибит. Иччилээх баҕайы киһи саната: «Баһылай, таһыс, эйигин ыла кэлибит», — диэбит. «Ноххо, тахсан көр эрэ, хайа бэйэлээх кэллэ?» — диэн оһох оттоочтутун соруйбут. Киһи ааны аһан көрбүтэ — улахан баҕайы суор, хара аттаах киһи суостаах баҕайытык таһнары көрөн олорор эбит.

Өөр-өтөр буолбат Баһылай Ийбэссэп уйулҕатын бурууһатан сын буолан өлөр. Эмээксинэ салҕа өлүү илгистэр үлүгэр буолан өлөр. Уоллара Былатыан Ийбэссэп дьонун баайын-дуолун арыгылаан, хаартылаан, дьахтар дьылынгар ылларан ырдыаччы эстэн, турбутунан сулуһа туран хаалар. Оҕо-уруу төрөппөтөх кэтэмэ дьахтара эдэр сааһыгар өлөр. Былатыан чөгөчөх киһи хаалан, субай баран ыалынан хонуктаан, эбитин икки көрөр хараҕыттан мэйийэн, үтүөх-батаах сылдьан дойдудуттан атын сиргэ сыг ытан өлөр. Мэхээлэ, Баһылай Ийбэссэптэр нэһиликтэригэр кинээстээн, улуустарыгар кулубалаан, кинилэр дуо дэппит дьон, биир сыһа туттууттан, биир кэтэх санаа сэтгиттэн тэттэрэн удьуор быстан, эстэн хаалаллар. Кинилэр кэннилэрттэн ким да суох, тух да суох. Дьэ, Айыы сиэрин кэһии хайдах курдук дьулаан истэбил эбитий?

Ол этэллэр: «Сэттээҕи санарыма, бэйэбэр эргиллиэ», — диэн. Оо, Айыы таһнара, саха дьонун онуоха эрэ тиэрдимэ! Дом!

Т. КӨЛӨҕҮӨП, Бөтүг

Р.С. Эрэдээксийэ: Бу «Илбистээх симэх» дьин-чахчы олоххо буолан ааспыт түбэлтэ. Чэ, үлэбит тахсылаах буоллун, доруобай буолун.

Протокол N 4
 рассмотрения и оценки котировочных заявок
 МУЗ «Намская ЦРБ»

с. Намцы, 22 июля 2008 г.

1. Наименование предмета запроса котировок: на поставку наркотических средств и этилового спирта

2. Состав Единой комиссии: определен приказом главного врача N 429/д от 01.07.2009 г. Кворум имеется. Комиссия правомочна. На заседании по рассмотрению и оценке котировочных заявок присутствовали: председатель комиссии Яковлева Нюргуяна Витальевна, секретарь комиссии: Лукина Мария Александровна, члены комиссии: Слепцов Леонид Алексеевич, Полищенок Зинаида Сергеевна, Местников Иннокентий Касьянович.

3. Государственный заказчик: МУЗ «Намская центральная районная больница» почтовый адрес: 678380, РС(Я) Намский улус, с. Намцы, ул. Ст. Платонова, 12.

4. Извещение о продлении запроса котировок было размещено на сайте www.qoszakazyakutia.ru. 15.07.2009 г.

5. Процедура рассмотрения и оценки котировочных заявок проводилась комиссией с 10:00 22 июля 2009 г. по адресу: Намский улус, с. Намцы, ул. Таллан Бюрэ, 1/1, каб. главного врача 1 этаж.

6. Существенными условиями государственного контракта, который будет заключен с победителем в проведении запроса котировок является: полное соответствие извещению о проведении запроса котировок цен.

6.1. Сроки исполнения контракта: в течение 25 календарных дней со дня подписания государственного контракта

6.2. Начальная цена контракта — 499999 (четыреста девяносто девять тысяч девятьсот девять) рублей 00 копеек с отсрочкой платежа на 120 календарных дней.

6.3. Источник финансирования муниципального контракта — средства ТФОМС.

6.4. Срок и условия оплаты: Безналичным путем, казначейское исполнение. Расчет на основании оформленных актов сдачи-приемки товара в течение 2 полугодия 2009 года.

7. До окончания указанного времени о продлении проведения запроса котировок (срока сдачи котировочных заявок) 21 июля 2009 г. 17 ч. 00 м. (время местное) не поступило на бумажном носителе ни одна котировочная заявка на поставку наркотических средств и этилового спирта, что зафиксировано в «Журнале регистрации поступления котировочных заявок» (Приложение N 1).

8. Комиссия рассмотрела котировочную заявку на соответствие требованиям, установленным в извещении о проведении запроса котировок, оценила и приняла на основании полученных результатов (Приложение N 2) следующее решение:

8.1. Признать победителем в проведении запроса котировок ОАО «Аптека N 8», РС(Я), Намский улус, с. Намцы, ул. Чернышевского, 16. Сумма контракта — 499999 (четыреста девяносто девять тысяч девятьсот девять) рублей 00 копеек.

9. Протокол рассмотрения и оценки котировочных заявок подлежит размещению на официальном сайте: www.qoszakazyakutia.ru.

Председатель комиссии Н.В. ЯКОВЛЕВА
 Члены комиссии: Л.А. СЛЕПЦОВ, З.С. ПОЛИЩЕНКО, И.К. МЕСТНИКОВ
 Секретарь комиссии М.А. ЛУКИНА

БИЛЛЕРИИЛЭР РЕКЛАМА

От ыйын 25 күнүгэр Православнай храмна киһэ 5 чаастан водосвятнай (ууну освати гыны) служба буолар уонна сүрэхтэммит дьонго исповедь. От ыйын 26 күнүгэр сарсыарда 9 ч. Божественнай Литургия саҕаланар.

Кэлэн кыттыны ыларгытыгар ыгырабыт.

Намнааҕы православнай община

Управление социальной защиты информирует о том, что в срок до 01 октября 2009 г. принимаются заявления от ветеранов тыла и труда, жертв полит. репрессий на отказ от социального пакета на 2010 г. (лекарственное обеспечение, бесплатное зубопротезирование). Граждане могут отказаться от получения социальных услуг как полностью, так и частично.

В случае, если ветеран не подает заявление об отказе от социальной услуги в виде бесплатного зубопротезирования, из состава ЕДВ будет удерживаться сумма стоимости бесплатного зубопротезирования.

Заявления принимаются ежедневно с 8 ч. 30 мин. до 18 ч. в 212 каб. администрации улуса, а также в администрациях сельских населенных пунктов. **Тел. 41-1-63**

Управление соц. защиты

От ыйын 26 күнүгэр 19 чаастан «Сардаҕа» к/т «Фабрика звезд» оҕо лааһырын гала-концертыгар ыгырабыт.

Кыттыны ыаллар: Саарын, Ника, Лэгэнтэй, Сахамин, Муравейник, Кофе-Дуэт уода. «Нам сирэ» ырыа сүрэхтэниитэ!

Билиэт сыаната: 150 солк.
Билсэр тел. 41-4-04

Бу — интэриэһинэй!

ГЕНИЙДЭР ДЬИКТИЛЭРЭ

2 таһара дьэиэтэ үлэлиир. Оттон төһө элбэх нуучча дьонноохпуйт? 20-лэр да Таһара дьэиэтин дьэндэтэн кэбистилэр. Ол аата үтүө санаа, ис культура өлбөт-сүппэт диэн өйгө аҕалар гений. Худуоһунньуктар худуо-

бэйэтин өйүн-санаатын далай киэҥин, уһунун, диригин билбэккэ өлөр», — диэн суруйбуттаах. Ол иһин: «Суруйааччы күннээбин, биитэр ааспыт инники кэскили кытта ситимнээн суруйдаһына дьон сэргэ, ааһыа, умнуо суоҕа», — диэр эбит. Лев Николаевич атын туспа уратытынан киһини дьүһүнүттэн көрөн, ол киһи олоҕо уһурун-кылгырын өтө көрөр.

Эмиэ биир биллиилээх худуоһунньук В.И. Суриков олоҕун ыарахан түгэнигэр Толстой ыар охсууну оһорбуттаах. Кини кэргэнин Елизавета Августовнаны олус таптыра. Дьахтар ыарыһах этэ. Толстой киһилэри кытта ыкса доһордуу майгыта соҕотох түгэнтэн быстыбыта. Суриков үлэтин кэннэ дьэиэтгэр кэлбитигэр кэргэнэ: «Аны Толстойу манна сырытыннармыа, кини миигин наһаа ынырыктык көрөн ылла. Мин ис дууһабыттан олус куһаҕаннык куттаным, долгуйдум», — диэбит. Толстой хас да хонон баран кэлбитигэр Суриков киһини хос аанын аһан туран: «Эн, кырыктаах оһонньор, кизэр буол!» — диэн сибигинэйэ быластаах абаран суостаахтык кыбдыгыраабыт. Суриков кэргэнэ сотору өлбүтэ. Оттон доһордуулар букатын тэйсибиттэрэ.

Дьэ, ити курдук аһыах холбоурдарынан да улуу генийдэр киһиттэн туспа айыллыбыттарынан, кэлэр кэми, олоҕу, буола турар түгэнигэр букатын атын, уустук көрүүлээхтэрин биллэрэр сөхтөрөр. Ол иһин генийдэр дьиктилер, айбыттара умнуллубат, үйэлэргэ салданан бара турар.

В. ШАПОШНИКОВА
 Нам сэл.

Генийдэр олохторугар дьонтон тосту туспалар. Ким 10 кылаас үөрэхтээх «Өлбүт дууһалары» оскуола миккийбит ахан буолуохтаах. Аатырбыт «Тройканы» нойоһуустаан ытаабыт-ыллаабыт элбэх. Манна дьиктитэ диэн нуучча ахсым тройкатын ким салайан иһэрий?

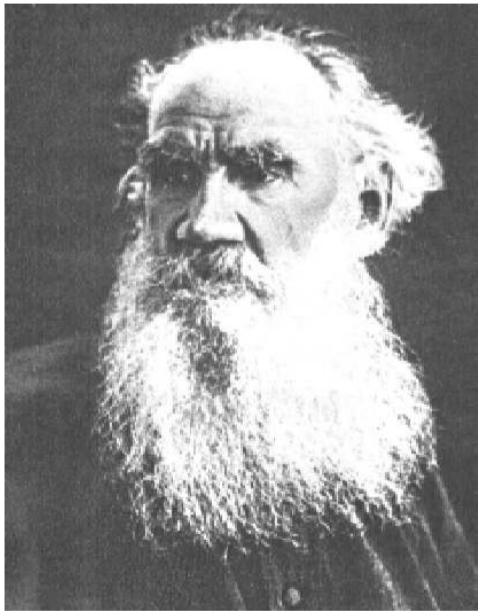
***

Масыанньык Чиичикэп-Тройканан нуучча норуота хорсун-хоодуот, иннигэр турар бары харгыһы, моһоллору өлүө да буоллар үнтү көтөр, кыйар-хотор боростуой норуот көрдөрүллэр. Ол иһин «Өлбүт дууһалартан» ордук тройканы кичэйэн үөрэтэргэ ирдэннилэр. Оттон Чиичикэби албын-көлдүүн, үөрөбүө суох инсэ кэбистэрбит дьону түөкэйдир киһи быһытынан сөпкө көрдөрүллэр.

Дьиктитэ — күүстээх-уохтаах норуоту очоттон баччаанна диэри Чиичикэп курдук сыттыбыт өйдөөх, норуоту албыннаан байар-тайар сирдыт салайар. Сэбиэскэй кэмгэ маньы кэпсээтэххэ лааһыра аттанаһын. Дьэ, итини өйдөөн ырытан суруйбутун иһин Василий Шукшин өр кэмгэ суруйааччы быһытынан билиниллибэккэ сылдьыбытын таһынан суруйуулар бэчээттэнэрэ бобуллубута. Василий Шукшин тыа суруйааччыта. Көрөрбүт курдук Н.В. Гоголь гений быһытынан кэлэр олоҕу өтө көрөр улуу дьобурдаах.

Улуу суруйааччы А.С. Пушкин аһаанна билиитэ «0». Ол эрэри олох инникитин өтө көрүүтэ улахан күүс, мунгура суох дириг өй. «Отец Иакинф» кинигэҕэ Пушкин таһара үлэһиттэрин кытта өрүү аалсыһарын ааһабыт. Эппит: «Биир нуучча баарын тухары Таһара, ол аата киһи ис культуурата, дууһата өлүө-сүтүө суоҕа», — диэн.

Биһиги көлүөнэ, 60-80 саастаахтар, Таһараны үнтү тэпсэн кэлбиһпит. Көрүн, селобутугар

һунньуктара, элбэх гениальной уруһуйдардаах, уһун үйэлэммит Леонардо да Винчи ким оронун үчүгэйдик хомуулар, оронугар хамсаабакка утуян турар, утуяр таһанын түүлүгэр сытан үнтү мискийбэт, сөрүүн салгыны ойбосторугар киллэрбэт гына суорһанын саптааччы өйө дьэнкэ, үлэтэ айымнылаах буолар диэр эбит.

Л.Н. Толстойу батыһан, үтүктэн муннанааччы элбэх да буоллар аан дойдуга инникини өтө көрөн бөдөн, умнуллубат суруйуулары хаалларбыт, кэпсээннэри, романнары бэлэхтээбит соҕотох киһи. Толстой — улуу психолог. Кини: «Аан дойдуга төрөөн, олорон ааспыт киһи

ИЙИРЭХ ТЫЛААР

Любимого нашего сына, самого дорогого человека СЕРГЕЯ ГРИГОРЬЕВИЧА КОКАРЕВА от всего сердца горячо поздравляем с Днем рождения — 50-летним юбилеем!

Желаем тебе крепкого-крепкого здоровья, успехов в работе и во всех твоих делах! Ценим и благодарим за все, что ты сделал и делаешь для нас!

Твои любящие жена, дочь, сыновья, зять, невестка и лапочка-внучка Анита

Күндү уолбутун, бырааптыгын, убайбытын КОКАРЕВ СЕРГЕЙ ГРИГОРЬЕВИЧ кэрэ-бэлиэ үйэ анаардаах үбүлүөйгүнэн — от ыйын 24 күнүгэр күн сириң көрбүт төрөөбүт күнүгүнэн ис сүрэх-пититтэн итиитик-истинник эвэрдэлиибит!

Олохтор уһун дьоллоох, куруук үөрүү-көтүү аргыстаах, чэгийн-чэбдик доруобуйалаах, дьизэ кэргэттэргэр дьол-соргу тосхойдун, ыарыы ырааһынан, тумуу тумна сырыттын, сэттэ ийэхситтэрин, аһыс айыыларын араҥаччылыы арчылыы сырыттыннар, кэрэ санаан кэккэлэстин, үтүө өйдөбүлүн үмүрүстүн, ыра санаан ыһсан истин дьэн алгыбыт!

Эн нуруот-дьон итэҕэлиң ылан улуус мунһаҕын депутатынан хаста да талыллыбыт кэмнэргэр улуус экономической, культурнай, социальной сайдыытыгар элбэх боппуруостары быһаарсыыга сэмэй кылааккын киллэрибиккинэн астынабыт.

Нэлэгэргэ, Даадарга дьон олоһун тупсарыыга улуус мунһаҕын депутатын быһыытынан туруорсан Нам селотун икки улахан микрооройуонун үөскөтөн үгүс үтүө элбэх үлэлэри — гаастааһынны, электроуотун, телефоннай сибээһин о.д.а. киллэрибит үтүөлээххин.

Эн биригэ үлэлиир олох-дьаһах социальнай коллективтар үтүө сыһыангынан салайар тэрээһиннээх үлэҕинэн, үлэҕэр дьулуургуна, ылыммыт сорууктун толороргуна, үлэҕэр өссө урдүк ситиһиллэри, айымньылаахтык үлэлээн дьон-сэргэ убаастабылын, билиитин ылан туох баар бары кэрэни, бастыгы ыла сылдыаргынан кизэн туттабыт.

Биһиэхэ суон дурда, халын хахха, сүбэ-ама, күүс-көмө буола тур.

Эвэрдэ — Нам селотуттан, Хамаҕататтан, Дьокуускайтан бары Кокаревтар

«Саха республикатын олоһор дьизэ-уот, коммунальной хаһаайыстыба» государственной унитарной тэриэтэ Намнааҕы филиалын профсоюзнай комитетын председателин КОКАРЕВ СЕРГЕЙ ГРИГОРЬЕВИЧ олоһун орто умурданынан итиитик-истинник эвэрдэлиибит, уруй-айхал этэбит. Баҕарабыт Сахабыт сириң алмаһыны кытаанах доруобуйаны, үлэҕэр ситиһиллэри. Салгы маннькы таһаарылаахтык үлэли сылдыаргар, бүппэт энергияны, дьолу-соргуну. Өр сылларга салайар үлэҕэ сылайары билбэккэ, дьонун-сэргэн туһугар кыһанан үлэли сылдыаргар.

Намнааҕы филиал администрацията уонна профкома

Күндү күтүөппүтүн СЕРГЕЙ ГРИГОРЬЕВИЧ КОКАРЕВЫ аламай күн аһыгар 50 сааскын туолар үбүлүөйдээх күнүгүнэн итиитик-истинник эвэрдэлиибит.

Баҕарабыт чэгийн доруобуйаны, үгүс үөрүүнү, айымньылаах үлэни! Эн биһиэхэ көмөн, сүбэн иһин истинник махтанабыт уонна үтүө санаан үрдүү турдун, ыра санаан ыһсан истин, баҕа санаан барҕара турдун. Баҕарабыт күндү күтүөппүтүгэр уйгулаах уһун олоһу, чугас дьонун, оҕолорун, сиэниң тапталларынан мэлдьи үөрэ-көтө сырыт.

Эвэрдэни кытта Намтан Сергучевтар, Уһоһэ Бүлүүттэн, Уус-Майаттан, Дьокуускайтан Захаровтар аймахтар

50-тан тахса сыл медицина эйгэтигэр, 30-тан тахса сыл нуруот эмчитинэн үлэлээбит Евгения Петровна Бубякина кэлэр бенидианниккэ, б.д. от ыйын 27 к. Намнааҕы ветераннар балаҕаннарыгар күнүс 14 чаастан ыарыһахтары көрүүнү-истиини, эмтээһини саҕалыыр. Сүннүнэн быар, бүүр, куртах, хабах, оһоҕос ыарыыларын эмиир, үөс, бүүр таастарын таһаарар, төбө сиигин көннөрөр, тымырдарын кэңэтэр, ньизэрбэ ыарыытын имэрийэн эмиир, зобтаах дьонно туһалыыр, искани суох онорор, уңуох, тоноҕос, сүһүөх ыарыыларын барытын эмиир, табах, арыгы куһаҕан дьаллыктырыттан тэйтэр.

Нам с. ветераннарын сбиэтэ

ӨЙБӨР-САНААБАР КУРУУК ТЫЫННААХ

Дьылҕа хаан ыйааҕа ыарахан да буолар эбит. Сүүрүкөтө, үөрэ сылдыбыт Сашабыт бу орто дойдуттан сүтэн баран хаалбыта, киһи түһээн да баттапата, соһуччута да бэрт, сүрэхпин уолуппата, улаханник уйадыппыта...

Күндү итиллээччим, инники кэскилим Ким Саша күн сириттэн хомолтоохтук туораабыта 9 хонугун туолан ааспыт. Олох кизэн суолугар сангарды үктэнэн иһэн, күн сириң кэрэтин, үөрүүтүн, сылааһын ситэ билбэккэ да барбыт.

Саша орто дойдуга кэлэн олорбут олоһо олус да кылгас эбит орду аһылаах, кыһылаах-абалаах... Саша «Улыбка» оҕо цирковой студиятын бири чэбылхай лидерэ этэ. Ол курдук акро-

батикаҕа уонна илиитигэр күүстээҕэ, артистичнай, олус булгас өйдөөҕө, көмө кинитэ буола. Ол курдук «Мамонтенок-2009» юбилейнай республиканскай цирковой фестиваль кыттыылааҕа. I-кы степеннээх диплом уонна детсадтар истэригэр I-кы миэстэни, анал бириини ыламыт, «Бронзовый мамонтенок» тутаммыт үөрүүтэ үксээбитэ. Ону таһынан студияҕа сылдыбыт оҕо өй-санаа өттүнэн сайдар буолан, ырыаҕа-үңкүүгэ,

конкурстарга кинитэ суох ааспата. Саша физически кыахтаах этэ. Акробатикаттан ураты мас тардыһытынан, сүүрүүнэн, футболунан үлүһүйэрэ.

2009 с. футбол, баскетбол куруһуогун тэрийэн аспытым. Онно үөрүүнэн үлүһүйэн оонньуура, сүүрэрэ-көтөрө, таба ыраҕара. Саас НСОШ-1 футболнай

БИЛЛЭРИИЛЭР РЕКЛАМА

Купим 2-хкомнатную квартиру в центре с. Намцы. Контакт. тел. 41-8-88 (после 18 ч.), 89142948981, 89141060783 (поср.)

7х7 дьизэ көндөйө атыыланар эбэтэр УАЗ бортовойга атастаһабыт. Тел. 89241664202

Семья снимет 2-хкомн. квартиру или частный дом в центре. Чистоту и порядок гарантируем. Обр. по тел. 89244692112

Сниму квартиру или частный дом (желательно с гаражом) на длительный срок (возможно с последующим выкупом). Рассмотрим все варианты. Тел. 89141107487

Нам селотугар «Север-1» квартала гаастаах, телефоннаах чааһынай дьизэ куортамнанар. Билсэр тел. 89142968371, 89241731707

Продаю новую скоростную сенокосилку КС. Тел. 25-1-75, 89244673064

Лафет атыылыбыт. Тел. 89241693075

Продаю 2 пластиковые окна, размеры 157х170 и 158х115. Тел. 89243661912

Продаю участок с домом, 20 соток. Тел. 89141079570

Көччү кварталыгар 7х9 дьизэ көндөйө атыыланар 18х18, буруус, капиталкалаах. Көһөрөн ыларга син. Билсэр тел. 41-0-87, 89244611359

Продаю автомашину ВАЗ-2106 2005 г.в. за 100 т.р. Торг уместен. Тел. 89241742683

Продаю а/м «Тойота-Кариб» 1998 г. выпуска в отличном состоянии. Тел. 89243660623, 89243664176, 42-9-48

Продаю а/м М-2141 97 г.в. за 45 т.р. Тел. 41-6-04, 89142634980

Продается а/м УАЗ-микробус 2001 г. Тел. 89142918078

хонуутугар баран оонньообуппут. Олунһун үөрбүтэ, боруотаҕа мээчик туттааччынан буолбута. Онно олус чабылхайдык кыттан «Борутаны бастың көмүскээччи» аатын ылбыта. Инникитин футболга оонньуур санаалааҕа. Минигин умнуом суоҕа диэбитэ. Бу баарга дылы. Саша ис-иһиттэн сытыары-сымнаһас майгылааҕа, дьонго-сэргэҕэ эйбэс сыһыаннааҕа. Эн олоһу сырдик, ыраас, эйбэс мессүүнү мин өйбөр-санаабар өрүү тыһынаах уонна эн ааккын үйэтитэр, ааккын ааттар футболнай куруһуок аата «Александр» буолар.

Күндү оҕом Саша, быдан дьылларга быраһаай. Саша ийэтигэр, аҕатыгар уонна тапталлаах эбэтигэр Елизавета Ивановнаҕа, эһитигэр Николай Владимировичка дириң кутурбаммын тиэрдэбин.

«Улыбка» оҕо студията, 2 Н-дээх «Кустук» МДОУ физ. сал. Уваровская Мария Алексеевна

СПАСИТЕ НАШЕГО СЫНА!

У нашего семилетнего сына, внука Орлова Гоши диагноз: опухоль головного мозга, кото-

рый достиг размера куриного яйца и уже сказалась на его глазах. Только операция в Москве в нейрохирургическом институте способна помочь нашему мальчику. Но эта операция стоит 200 тыс. руб. Мы надеемся на Вашу помощь! Даже малая сумма, перечисленная Вами, может сыграть очень важную роль. Заранее искренне Вам благодарны!

Семья Орловых. Банковские реквизиты: Сбербанк России Филиал N 8603/060 г. Якутск БИК 049805609 ИНН 7707083893 К/с 30101810400000000609 Р/с 47422810776009900160 Счет N 42307810876066708273/48

Отдел ГО и ЧС предупреждает УВАЖАЕМЫЕ ЖИТЕЛИ УЛУСА!

В связи с ремонтом на электролиниях Намцы-2 и Хатырык 27 и 28 июля 2009 г. с 13-00 ч. до 18-00 ч. будет производиться отключение подачи электроэнергии Намцы-2 и в населенных пунктах Аппаны, Графский Берег, Кысыл Деревня и Бетюн. Просим принять необходимые меры.

В ООО «Айан-Транс» требуется слесарь со стажем работы. Контакт. тел. 42-1-60

ООО «Ломбард Золото Якутии» проводит с 20 июля по 20 августа 2009 г. СУПЕР-АКЦИЮ на призы «Ломбарда Золото Якутии». Главный приз — ювелирное изделие! Розыгрыш будет проведен 21 августа 2009 г. Результаты будут опубликованы в газете «Энсиэли».

Ждем Вас по адресу: ул. Чернышевского, 14. Тел. 43-1-44

Дополнительный офис Якутского регионального филиала ОАО «Россельхозбанк» в с. Намцы принимает заявки на получение кредита для приобретения тракторов «Синтай-220» отечественной сборки. Обр. по адресу: с. Намцы, ул. Ленина, 6, справки по тел. 42-9-25

Саастарын ситэ илик оҕолор реабилитационнай кииннэрин (оҕо приюта) иһинэн үлэлиир «Айар дьобур» күнүскү лааһырга 8-тан 13-гэр диэри саастаах оҕолору ынгырабыт. Билсэр тел. 42-6-45, 42-1-46, 89142337146

ИП Николаев (м-н «Хозяйственный») сообщает, что скидка на зимнюю кожаную обувь продолжается до 1 августа и объявляет о новых скидках на летнюю обувь.

Учүгэй туруктаах, сымнаһас майгылаах, үүттээх ыанар ынахтар атыыланаллар. Баһаалыста, интэриһиргиир дьон бу телефоннарын эрийэн билсин: 27-2-94, 89142919818

Table with 2 columns and 6 rows containing various notices and advertisements, including names like Федоров, Чепалов, Поповтар, and details about services and events.

Редактор КАСЬЯНОВ В. Г. ОТДЕЛЛАР: информация, сурук, төрүт культура — 41496; ; бухгалтерия — 41141; факс — 41141; редакционной- издательской ситим — 41332

Тэрийэн таһаарааччылар: СР Правительствота, «Нам улууһун «Энсиэли» хаһыат редакцията» государственной учреждение. Маассабай информация средстволарын туһунан РФ сокуоннарын тутуһуну хонтуруоллуур уонна регистрациялыыр РФ бэчээккэ Госкомитетын СР региональной управлениетыгар 2003 с. бэс ыйын 20 күнүгэр регистрациаламмыт нүөмэрэ — ПИ №19-0428. Сурукка ааккытын-суолгутун, үлэбитин, дьизэбит аадырыһын чопчу ыйын. Редакцияҕа киирбит суруктар төннөрүллүбэтэр. Автор этэрэ хаһыат санаатыһын мэлдьи бири буолбат. «ЭНСИЭЛИ» - Нам улууһун хаһыата. 678380, Саха Республиката, Нам улууһа, Нам сэл., Заложной уул. 4. E-mail: editor@namtsy.sakha.ru

«Энсиэли» хаһыат редакционной-издательской ситимигэр талылыһа, таһылыһа уонна бэчээттэнэр. Формата А3. Кээмэйэ 2,0 бэчээт. лис. Көңүл сыананан атыыланар Индекс — 54889. Тираһа — 2148 Бэчээккэ илии баттанна — 12.00 ч. 24.07.2009